

Kommunstyrelsen

Plats och tid	Kommunkontoret i Östhammar, kl. 8.00-12:05
Beslutande	Jacob Spangenberg (C) Margareta Widén-Berggren (S) Tomas Bendiksen (S) Roger Lamell (S) Lisa Norén (S) Bertil Alm (C) Pär-Olof Olsson (M) Lennart Owenius (M) Lars O. Holmgren (BoA) Fabian Sjöberg (M), tjänstgörande ersättare Ylva Lundin (SD)
Övriga deltagande	Ej tjänstgörande ersättare: Jonas Lennström (S), Anna Frisk (S), Ann-Charlotte Grehn (S), Mika Muhonen (S), Inger Abrahamsson (C), Irmeli Bellander (L), Insynsplats: Kerstin Dreborg (MP) Nämndsekreterare och utredare Ania Lehtinen, kommundirektör Peter Nyberg § 118 Översiktsplanerare Alice Möller, vik. planchef Senny Ennerfors
Utses att justera	Pär-Olof Olsson (M) och Margareta Widén-Berggren (S)
Justeringens plats och tid	Kommunkontoret i Östhammar, tisdagen den 31 maj kl. 12:15.
Underskrifter	Omedelbart justerad paragraf 118
Sekreterare	 Ania Lehtinen
Ordförande	 Jacob Spangenberg (C)
Justerande	 Pär-Olof Olsson (M)Margareta Widén-Berggren (S)

ANSLAG/BEVIS

Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum	2022-05-31
Datum för anslags uppsättande	2022-05-31
Anslags nedtagande	2022-06-22
Förvaringsplats för protokollet	Kommunkontoret i Östhammar, Sektor Verksamhetsstöd
Underskrift	 Ania Lehtinen

Kommunstyrelsen

Plats och tid	Kommunkontoret i Östhammar, kl. 8.00-12:05
Beslutande	Jacob Spangenberg (C) Margareta Widén-Berggren (S) Tomas Bendiksen (S) Roger Lamell (S) Lisa Norén (S) Bertil Alm (C) Pär-Olof Olsson (M) Lennart Owenius (M) Lars O. Holmgren (BoA) Fabian Sjöberg (M), tjänstgörande ersättare Ylva Lundin (SD)
Övriga deltagande	Ej tjänstgörande ersättare: Jonas Lennström (S), Anna Frisk (S), Ann-Charlotte Grehn (S), Mika Muhonen (S), Inger Abrahamsson (C), Irmeli Bellander (L), Insynsplats: Kerstin Dreborg (MP) Nämndsekreterare och utredare Ania Lehtinen, kommundirektör Peter Nyberg §§ 104, 120- 121 VD Gästrike Vatten Lena Blad § 114 Verksamhetschef växande kommun Marie Berggren § 119 Översiktsplanerare Alice Möller, vik. planchef Senny Ennerfors § 128 Barn- och utbildningschef Lisbeth Bodén § 129 VD Hargs Hamn Peeter Nööm
Utses att justera	Pär-Olof Olsson (M) och Margareta Widén-Berggren (S)
Justeringens plats och tid	Kommunkontoret i Östhammar tisdagen den 31 maj kl. 16:00.
Underskrifter	Paragrafer 102-117, 119-136
Sekreterare	 Ania Lehtinen
Ordförande	 Jacob Spangenberg (C)
Justerande	 Pär-Olof Olsson (M) Margareta Widén-Berggren (S)

ANSLAG/BEVIS

Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum	2022-05-31
Datum för anslags uppsättande	2022-05-31
Anslags nedtagande	2022-06-22
Förvaringsplats för protokollet	Kommunkontoret i Östhammar, Sektor Verksamhetsstöd
Underskrift	 Ania Lehtinen

Kommunstyrelsen

Paragrafer

§ 102.	Val av justerare	5
§ 103.	Fastställande av föredragningslista	5
§ 104.	Höjning av VA-taxans bruksavgift 2023, Östhammars kommun.....	6
§ 105.	Försäljning av industrimark i Klev	7
§ 106.	Rivning av Hammarskolan.....	8
§ 107.	Östhammars Brukshundklubb.....	9
§ 108.	Vision och Tillväxtstrategi 2035.....	10
§ 109.	Finansiering av särskilt stöd till kultur- och föreningslivet i Östhammars kommun.	12
§ 110.	Ökat söktryck på kulturstöd, finansiering av utökat stöd.....	13
§ 111.	Yttrande över SKB:s ansökan om havsvattenuttag för utbyggnad av SFR	15
§ 112.	Yttrande över SKB:s yrkanden och villkorsförslag i prövningen av utbyggnad och fortsatt drift av SFR.....	16
§ 113.	Inrättande av en tjänst som VA-samordnare.....	18
§ 114.	Beslut om samråd, utställning och internremiss av avfallsplan samt beslut om betydande miljöpåverkan	20
§ 115.	Budgetuppföljning med helårsprognos 2022, Kommunstyrelsens direktrapporterande verksamheter tertial 1	22
§ 116.	Fastställande av skattesats för 2023	23
§ 117.	Fastställande av budget 2023 och flerårsplan 2024-2026, drift- och investeringsbudget.....	24
§ 118.	Remissvar över havsbaserad vindbrukspark – Olof Skötkonung, Deep Wind Offshore.....	26
§ 119.	Tidsplan för översiktsplan 2022.....	29
§ 120.	Plan för VA-utvecklingen i de östra delarna av Östhammars kommun.....	30
§ 121.	Finansiering av VA-utvecklingen i Östhammars kommun.....	33
§ 122.	Val av representanter till destinationsråd Roslagen	36
§ 123.	Inrättande av visselblåsningsfunktion enligt Lag om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden SFS 2021:890	37
§ 124.	Informationsärende om råd för social hållbarhet	39
§ 125.	Reglemente för kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta, revidering	41
§ 126.	Nya skolan i Östhammar – fasad och gestaltning	42
§ 127.	Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut fjärde kvartalet 2021	43
§ 128.	Information från barn- och utbildningsnämnden	44
§ 129.	Information från Hargs hamn AB	45

Kommunstyrelsen

§ 130.	Information från Östhammars vatten AB.....	46
§ 131.	Delegationsbeslut	47
§ 132.	Anmälningssärenden från nämnder	49
§ 133.	Anmälningssärenden från bolag, stiftelser, etc.....	50
§ 134.	Anmälningssärenden, rapporter med mera	51
§ 135.	Information från förvaltningen.....	52
§ 136.	Svar på motion från Pär- Olof Olsson (M) angående VA-försörjning i Östhammars kommun	53

Kommunstyrelsen

§ 102. Val av justerare

Beslut

Kommunstyrelsen utser Pär-Olof Olsson (M) och Margareta Widén Berggren (S) att justera dagens protokoll.

§ 103. Fastställande av föredragningslista

Beslut

Kommunstyrelsen fastställer föredragningslistan med följande ändringar:

Tillkommande ärenden:

- P. 35/ § 136 Svar på motion från Pär- Olof Olsson (M) angående VA-försörjning i Östhammars kommun

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-334

§ 104. Höjning av VA-taxans bruksavgift 2023, Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att Kommunfullmäktige beslutar att höja VA-taxans bruksavgift från 1 januari 2023, enligt bilaga 2. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

VA-verksamheten i Sverige är tydligt reglerad. Enligt lagstiftningen ska kommunerna via taxan ta betalt för de nödvändiga kostnaderna för underhåll och förnyelse av VA-verksamheten och det ska ske med hänsyn till att varje kommun och varje generation användare ska stå för sina egna kostnader. Avgifterna fördelas på anläggningsavgift (engångsavgift som betalas vid anslutning eller vid tillbyggnad på befintlig fastighet) och bruksavgift (löpande avgift för nyttjande av kommunalt dricksvatten, spillvatten och dagvatten).

I Östhammar Vatten AB:s uppdrag som VA-huvudman ingår att bereda och lämna förslag på ändringar av VA-taxans nivå. Kommunfullmäktige i Östhammar beslutar om nivån för VA-taxan. Detta ärende omfattar enbart bruksavgiften och inte förändring av Östhammar kommuns nivå för anläggningsavgift.

Kommande år bedöms VA-användningen ligga i paritet med nuvarande mängd vilket inte ger några ökade intäkter. I nuläget ser vi ökade kostnader samt aviseringar om ytterligare ökade kostnader för bland annat räntor, utförande, material, elektronik, kemikalier och el samt en ökad inflation. För att spegla de ökade kostnaderna och därmed ett utökat intäktsbehov föreslås en höjning av brukningstaxan från 1 januari 2023.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Underlag för höjning av VA-taxans bruksavgift år 2023, Östhammar kommun (DokumentID 20220504-00095)

Bilaga 2. Bruksavgifter år 2023, Östhammar kommun (DokumentID 20220504-00096)

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Lena Bladh, VD Gästrike Vatten föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Bygg- och miljönämnden

Dnr KS-2022-370

§ 105. Försäljning av industrimark i Klev**Beslut**

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen och beslutar att påbörja försäljning av industrimarken i Klev, i enlighet med tidigare kommunfullmäktigebeslut.

Försäljningspriset kommer att i tillägg belastas med totalsumman för MIFO fas 2-undersökningen utslagen per kvadratmeter av försäljningsbar yta.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun äger industrimark i Alunda vid Klev. Området har detaljplanerats för industrimark. Området har också haft markeringar i sk MIFO-inventeringar som potentiellt förorenat område. Med anledning av detta har en undersökning, sk MIFO-fas 2 undersökning genomförts som bl.a gått igenom historiskt material och genomfört markprovtagningar för att identifiera om särskilda åtgärder behöver vidtas i området med anledning av eventuell föroreningsituation.

Rapport har nu kommit från undersökningarna. Rapporten från SWECO 2022-04-20 redovisar i sista stycket på sid 14 följande enligt nedan. RVMKM betyder Riktvärde för mindre känslig markanvändning (ex industrimark), RVKM betyder Riktvärde för känslig markanvändning (ex bostäder), NV betyder Naturvårdsverket.

Slutsatser och rekommendationer

Genomförd undersökning har visat att det enbart förekommer föroreningshalter under VMKM inom undersökningsområdet. Metallhalter över RVKM har enbart påträffats i 2 av 14 undersökta provpunkter och 90:e percentilen för dessa metallhalter ligger under RVKM, vilket tyder på att metallhalterna i området generellt ligger under RVKM. De organiska föroreningar som har påträffats över RVKM (PAH och tyngre alifater) är föroreningar som normalt påträffas i väg- eller industriområden och är inget som tydligt kan härledas till den före detta deponin. Objektet föreslås tilldelas riskklass 3, måttlig risk och inga ytterligare undersökningar bedöms motiverade. Grundvattenrör finns dock installerade vilket möjliggör provtagning av grundvatten. Eftersom området är ett industriområde och hänförs till MKM enligt NV:s terminologi bedöms inga åtgärder vara nödvändiga.

Rapporten i sin helhet med samtliga analysresultat finns tillgänglig via diariet.

Med detta underlag betraktar Östhammars kommun det möjligt att utveckla/genomföra försäljning av industrimark i Klev, Alunda.

Beslutet skickas till

Registrator (miljöenheten)

Miljöchef Johan Nilsson

Krister Carlsson

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-353**§ 106. Rivning av Hammarskolan****Beslut**

Kommunstyrelsen beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att riva Hammarkolan.

Ärendebeskrivning

Hammarkolan i Gimo har utgjort byggnad för bl.a. grundskola, grundsärskola och fritidshem. 2016 genomfördes en fuktinventering som visade på att byggnaden krävde omfattande åtgärder för att säkerställa en god inomhusmiljö i respektive byggnadsdel. Förvaltningen har genom olika medel, framförallt lufttrenare, försökt lösa problematiken utan önskat resultat. Verksamheterna har med tiden lämnat lokalerna och byggnaden står idag tom. Förvaltningen anser nu att byggnaden är i mycket dåligt skick med bland annat omfattande mögelskador (BMN-2021-2434-16).

Mot bakgrund av ovanstående föreslår förvaltningen att beslut tas i enlighet med förslaget.

Beslutsunderlag

Fuktinventering
BMN-2021-2434-16

Beslutet skickas till

Krister Carlsson
Lasse Karlsson
Kaj Rahimi
Kommunförvaltningens ledningsgrupp för kännedom – Peter Nyberg

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-345**§ 107. Östhammars Brukshundklubb****Beslut**

Kommunstyrelsen ingår avtalet med Brukshundklubben. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Östhammars Brukshundklubb har idag ett avtalsförhållande mot Östhammars kommun som ger klubben möjlighet att bedriva sin verksamhet på kommunalägd mark. Avtalet, som är avgiftsfritt, löper just nu ett år i sänder vilket medför en osäkerhet hos klubben då man står inför nya investeringar.

Östhammars kommun har framtida planer på att utveckla aktuell mark för industri. Med den rådande VA-situationen är dock förverkligandet av detta inte sannolikt inom en tioårig period. Mot ovanstående bakgrund förslås ett avtalsförhållande över fem år, som därefter löper ett år i sänder. En årlig avgift föreslås till 5 000 kronor, och kartbilagan uppdateras utan avsikt till ändrad yta.

Beslutsunderlag

Rådande avtal

Bilaga Förslag till avtal brukshundklubb

Kartbilaga

Beslutet skickas till

Krister Carlsson

Dnr KS-2021-105**§ 108. Vision och Tillväxtstrategi 2035****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår att Kommunfullmäktige antar tillväxtstrategin, inklusive visionen, för kommunens utveckling med följande tillägg;

- att Östhammarsbon och Östhammarsborna (sid 12) ersätts med "Vi".
- att de mål som numrerats med siffror ersätts med punkter (ej ändra texten).
- att hela materialet skall ges en språkligt översyn.

(Bilaga).

Reservation

Ylva Lundin (SD) mot beslutet till förmån för sitt eget ändringsyrkande.

Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Lars O. Holmgren (BoA), och Fabian Sjöberg (M) reserverar sig mot beslutet.

Ärendebeskrivning

De senaste åtta åren har en långsiktig tillväxtstrategi vuxit fram i kommunen. Den har visat positiva effekter men behöver en uppdatering med de utmaningar som också belysts under dessa år.

Nu förnyas strategin i en andra upplaga.

Tillväxtstrategin är en strategisk kompass för prioriteringar och kompletterar och kompletteras av andra styrdokument.

Tillväxtstrategin är en strategi för utvecklingen i hela kommunen - oavsett du är företagare, medborgare och oavsett var i kommunen du bor eller om du är deltidsboende i kommunen.

Beslutsunderlag

Vision och Tillväxtstrategi Östhammars kommun 2035.pdf

Ärendets behandling

Ärendet återremitterades på kommunfullmäktiges sammanträde den 1 mars 2022 § 7 och överlämnades till kommunstyrelsen för ytterligare beredning.

Vid kommunstyrelsens arbetsutskott den 24 maj yrkade Ylva Lundin (SD) följande ändringsyrkande: visionen ska antas av fullmäktige som ett eget separat beslut, lämpligen i samband med att budget och styrtal behandlas. Kommunstyrelsens arbetsutskott avslog ändringsyrkandet.

Dagens sammanträde

Yrkanden

Bertil Alm (C) yrkar på följande ändring;

Kommunstyrelsen

- att Östhammarsbon och Östhammarsborna(sid12) ersätts med Vi
- att de mål som numrerats med siffror ersätts med punkter(ej ändra texten)
- att hela materialet skall ges en språkligt översyn

Ylva Lundin (SD) yrkar på följande ändring:

visionen ska antas av fullmäktige som ett eget separat beslut, lämpligen i samband med att budget och styrtal behandlas.

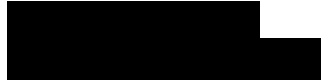
Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Bertil Alms (C) tilläggsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar att bifalla tilläggsyrkandet.

Ordförande ställer proposition på Ylva Lundins (SD) ändringsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå ändringsyrkandet.

Beslutet skickas till

Ulf Andersson

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-243**§ 109. Finansiering av särskilt stöd till kultur- och föreningslivet
i Östhammars kommun****Beslut**

Kommunstyrelsen finansierar ett särskilt stöd på 350 000 kronor till kultur- och föreningslivet. Medlem täcks av kontot för kommunstyrelsen oförutsedda.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade den 27 april 2021 att avsätta medel till kultur- och fritidsnämnden med anledning av den ansträngda situation som kultur- och föreningslivet upplever på grund av Coronapandemin.

Stödet fördelades som Särskilt stöd till föreningslivet, särskilt stöd till Stiftelsen Österbybruks herrgård och till verksamhet för att skapa arbetstillfällen för lokala yrkesverksamma kulturarbetare.

Kultur- och fritidsnämnden föreslår kommunstyrelsen att bereda ett ärende om tilläggsbudget för 2022 till kommunfullmäktige där insatserna inom särskilt stöd till förenings- och kulturlivet i Östhammars kommun ingår.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag kultur- och fritidsnämnden 2022-03-24 § 15

Beslutet skickas till

Ulf Andersson

Elin Dahm

Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KS-2022-244**§ 110. Ökat söktryck på kulturstöd, finansiering av utökat stöd****Beslut**

Kommunstyrelsen täcker kostnaderna för kulturstödet med en summa på 200 000 kronor. Medlen täcks av kontot för kommunstyrelsen oförutsedda.

Reservationer

Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Lars O. Holmgren (BoA), Fabian Sjöberg (M) och Ylva Lundin (SD) reserverar sig mot beslutet.

Ärendebeskrivning

Kommunförvaltningen ser ett ökat ansökningstryck på kommunens kulturstöd för 2022. Även med ett restriktivt förhållningssätt till de ansökningar som hittills har inkommit under kulturstödets första ansökningsomgång – den 15 februari – kommer hela årets budget för evenemangsstöd och projektstöd att gå åt.

Anledningarna till det ökade söktrycket är flera. Vi har sett flera nya föreningar etableras på kulturområdet i kommunen de senaste åren, men det handlar också om att befintliga föreningar inom kulturområdet expanderar och skapar nya verksamheter, samt att en del föreningar i kommunen som inte tidigare har sökt kulturstöd nu ger sig in på området. Vi ser också att flera organisationer på regional nivå söker sig till vår kommun med större kulturprojekt som bidrar till kommunens attraktivitet. De sistnämnda är oftast medfinansierade av regionala och även nationella medel i olika former som i regel vida överskrider kommunens stödinsats.

En viktig motor i den här utvecklingen har varit två andra bidragsgivare som verkar exklusivt inom Östhammars kommuns geografiska område, Carl G Beck-Friis Stiftelse för Naturvård och Hembygdskultur och Föreningslyftet. Båda dessa bidragsgivare har möjliggjort en mängd nya initiativ och satsningar på kulturområdet inom kommunen under de senaste åren.

Åren 2020 och 2021 har trycket på framför allt evenemangsstödet minskat på grund av Coronapandemin. Under den här tiden har istället trycket på projektstöd, bland annat i form av initiativ på konstområdet, ökat i motsvarande grad. Detta har skapat en falsk bild av att vi har en budget för kulturstöd som någorlunda motsvarar kulturlivets behov. När evenemangen nu återvänder med kraft inför 2022 blir det väldigt tydligt att vår kostym är för liten för att möta kulturlivets vilja och engagemang i kommunen. När det gäller kulturstöd är det viktigt att vi hela tiden har en bred skala av olika former av verksamheter och uttryck i åtanke. Det vore olyckligt ifall större satsningar helt trängde undan mer lokalt inriktade initiativ, så som mindre evenemang arrangerade av bygdegårdar, hembygdsföreningar, konstföreningar och amatörteatergrupper. Ett brett kulturliv skapar förutsättningar för engagemang och attraktivitet för våra invånare.

Kommunstyrelsen

I budgetarbetet för 2023 diskuteras en förstärkning av medel till kulturstöden. Det är bra, men för att vi ska kunna hantera det akut ökande söktrycket under 2022, utan att lägga locket på det engagemang och den kreativitet som vi nu ser inom förenings- och kulturlivet i kommunen, behövs en förstärkning av kulturstöden redan under innevarande år. Det vore olyckligt ifall kulturlivets återhämtning efter Coronapandemin försvåras av att 2022 blir ett mellanår som inte motsvarar kommunens ambitioner på lång sikt. Av den anledningen föreslår kommunförvaltningen att kulturstöden för 2022 förstärks.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag kultur- och fritidsnämnden 2022-03-24 § 14

Ärendets behandling

Pär- Olof Olsson (M) och Ylva Lundin (SD) avstod från att delta i beslutet på arbetsutskottets sammanträde den 24 maj.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Jonas Lennström (S) föredrar ärendet.

Yrkanden

Pär-Olof Olsson (M) yrkar avslag till arbetsutskottets förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå Pär-Olof Olsson (M) avslagsyrkande.

Beslutsunderlag

Ulf Andersson

Elin Dahm

Kultur- och fritidsnämnden

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-270

§ 111. Yttrande över SKB:s ansökan om havsvattenuttag för utbyggnad av SFR

Beslut

Kommunstyrelsen antar förvaltningens yttrande över SKB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till bortledning av havsvatten från och utsläpp av returvatten för utbyggnad av SFR. SKB bör även beakta möjligheten att bättre utnyttja processat returvatten.

Yttrandet översänds till Mark- och miljödomstolen. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) ansökte i februari 2022 om tillstånd enligt miljöbalken till bortledning av havsvatten från och utsläpp av returvatten till Öregrundsgrepen i Östhammars kommun. Syftet med verksamheten är att långsiktigt säkerställa behovet av processvatten vid utbyggnad och fortsatt drift av slutförvaret för låg- och medelaktivt avfall (SFR).

Synpunkter på ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen ska lämnas till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt senast den 15 juni 2022.

Beslutsunderlag

Bilaga. förvaltningens yttrande för ansökan

Ansökan är tillgänglig via SKB:s hemsida: <https://skb.se/projekt-for-framtiden/utbyggnad-av-sfr/vara-ansokningar/ansokan-om-havsvattenuttag/>.

Dagens sammanträde

Yrkanden

Jacob Spangenberg (C) yrkar på följande tillägg:

SKB bör även beakta möjligheten att bättre utnyttja processat returvatten.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på tilläggsyrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att bifalla tilläggsyrkandet.

Beslutet skickas till

Mark- och miljödomstolen

SKB

Advokat Malin Wikström

Chef Verksamhet Växande kommun, Marie Berggren

Handläggare: Anna Bergsten

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2015-4**§ 112. Yttrande över SKB:s yrkanden och villkorsförslag i
prövningen av utbyggnad och fortsatt drift av SFR****Beslut**

Kommunstyrelsen antar förvaltningens yttrande över SKB:s yrkanden och villkorsförslag i prövningen om tillstånd enligt miljöbalken till utbyggnad och fortsatt drift av SFR. Yttrandet översänds till Mark- och miljödomstolen. (Bilaga)

Reservation

Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Lars O. Holmgren (BoA), Fabian Sjöberg (M) och Ylva Lundin (SD) reserverar sig mot beslutet.

Ärendebeskrivning

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) ansökte i december 2014 om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall (SFR) i Forsmark i Östhammars kommun. Kommunfullmäktige i Östhammars kommun tillstyrkte i april 2021 utbyggnaden och i december 2021 meddelade regeringen tillåtlighet för verksamheten.

I och med regeringens tillåtlighetsbeslut lämnades ärendet åter till mark- och miljödomstolen för tillståndsprövning. Den 31 mars 2022 lämnade SKB in en komplettering till mark- och miljödomstolen innehållande bland annat yrkanden och förslag till villkor.

Synpunkter på SKB:s yrkanden och villkorsförslag ska lämnas till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt senast den 15 juni 2022.

Beslutsunderlag

Bilaga, förvaltningens förslag till yttrande över SKB:s yrkanden och villkorsförslag
SKB:s komplettering är tillgänglig via SKB:s hemsida: <https://skb.se/nyheter/nytt-steg-i-provningen-for-forvarsutbyggnad/>

Dagens sammanträde**Yrkanden**

Pär-Olof Olsson (M) yrkar i första hand att ärendet ska återremitteras, och yrkar i andra hand avslag till arbetsutskottets förslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande ställer proposition på avslagsyrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslår Pär-Olof Olsson (M) avslagsyrkande.

Kommunstyrelsen

Beslutet skickas till

Mark- och miljödomstolen [REDACTED]

SKB [REDACTED]

Advokat Malin Wikström

Chef Verksamhet Väckande kommun

Handläggare: Anna Bergsten

Dnr KS-2022-281

§ 113. Inrättande av en tjänst som VA-samordnare**Beslut**

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen och ställer sig bakom förslaget att arbeta in 150 000 kr i Kommunstyrelsens internbudget för 2022 för uppstart av samordning av VA-planeringsfrågor.

Från 2023 avsätts med motsvarande 25 % av en tjänst för samordning av VA-planeringsfrågor (VA-samordnare) av Kommunstyrelsens internbudgetram i enlighet med detta förslag.

Ärendebeskrivning

I december 2021 antog kommunfullmäktige VA-policy och VA-handlingsplan för Östhammars kommun (KF 2021-12-14 § 193). Två av åtgärderna i VA-handlingsplanen avser organisationen för VA-planering; etablera en kommunövergripande grupp för VA-frågor och inrätta en tjänst för samordning av strategiska VA-frågor (VA-samordnare).

VA-samordnaren föreslås i handlingsplanen vara sammanhållande för det fortsatta VA-planeringsarbetet. Tjänstens omfattning är inte beslutad i handlingsplanen utan ska beslutas i samband med att uppdraget förtydligas och införs i verksamhetens budget. I dagsläget saknas finansiering för denna tjänst.

Uppdraget med samordning av VA-planeringsfrågor bedöms omfatta 25 % av en heltidstjänst och föreslås utgör del av tjänst för en tjänsteperson på verksamhet Växande kommun. För att möjliggöra detta behöver medel tillföras Sektor Samhälle. Om VA-samordnaren ska projektleda genomförandet av mer omfattande åtgärder i VA-handlingsplanen kan tjänstens omfattning behöva utökas.

I april lämnade regeringen över en proposition till riksdagen med förslag på bland annat ändringar i §6 i lagen om allmänna vattentjänster (LAV). Denna paragraf handlar om kommunens skyldighet att ordna vattentjänster och en del av förslaget gäller kommunens långsiktiga planering för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Enligt förslaget ska alla kommuner ha en aktuell vattentjänstplan som efter samråd och utställning ska antas av kommunfullmäktige och aktualitetsprövas minst en gång under varje mandatperiod. Bestämmelsen om krav på att ha en vattentjänstplan föreslås tillämpas första gången för tid efter den 31 december 2023. Det är i dagsläget otydligt exakt vad en vattentjänstplan ska omfatta och det konstateras i remissen att det finns behov av vägledning kring vattentjänstplanens innehåll. Det är därmed i dagsläget svårt att bedöma hur och var en vattentjänstplan ska hanteras i den kommunala organisationen men om förslaget antas kan behovet av samordning i VA-planeringsfrågor förväntas öka.

Beslutsunderlag

Beskrivning av VA-planeringsgrupp och VA-samordnare

VA-handlingsplan: <https://www.osthammar.se/globalassets/dokument/planer/va-handlingsplan.pdf>

Lagradsremiss - vägar till hållbara vattentjänster: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagradsremiss/2022/02/vagar-till-hallbara-vattentjanster/>

Kommunstyrelsen

Dagens sammanträde

Yrkanden

Lars O. Holmgren (BoA) yrkar avslag till arbetsutskottets förslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå Lars O. Holmgren (BoA) avslagsyrkande.

Beslutet skickas till

Senny Ennerfors

Johan Nilsson

Gästrike Vatten

Ulf Andersson

Marie Berggren

Anna Bergsten

Dnr KS-2022-35**§ 114. Beslut om samråd, utställning och internremiss av
avfallsplan samt beslut om betydande miljöpåverkan****Beslut**

Kommunstyrelsen beslutar:

- att förslag till ny avfallsplan med tillhörande bilagor inklusive MKB för Östhammars kommun ställs ut för granskning under perioden 7 juni – 15 september 2022.(Bilaga)
- att avfallsplanen remitteras till samtliga nämnder samt Gästrike Vatten AB, stiftelsen Östhammarshem och Hargs Hamn AB.

Ärendebeskrivning

För varje kommun ska det finnas en renhållningsordning (15 kap 41 § Miljöbalken) som ska antas av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen ska innehålla en avfallsplan och avfallsföreskrifter. Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet. Enligt 9 kap 8 § Avfallsförordningen (2020:614) ska avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och revideras vid behov.

Nu gällande avfallsplan för Östhammars kommun antogs 2011 och uppdaterades senast 2015. Kommunfullmäktige har vid sammanträde 2021-12-14 gett förvaltningen i uppdrag att fortsätta det arbete som inletts under 2021 med att revidera kommunens avfallsplan och att bereda handlingarna till kommunfullmäktige under 2022.

Avfallsplanen utgör ett av kommunens strategidokument, och är inte avfallsorganisationens ensak. Det finns idag även krav på att avfallsplanen ska innehålla sådant som avfallsorganisationen inte är ansvarig för.

Under 2021 påbörjades arbetet med att ta fram en uppdaterad avfallsplan. Den gällande avfallsplanen utvärderades, nuläge beskrevs och underlag samlades in. I november hölls tre workshopar; med tjänstepersoner, förtroendevalda samt med invånare/föreningar och företag, för att ta in behov, synpunkter och förslag ur olika perspektiv. Under december 2021 till april 2022 har fördjupade dialoger hållits med sakkunniga och särskilt berörda parter. De nämnder som främst berörs av avfallsplanen har informerats.

I enlighet med 6 kap Miljöbalken har Östhammars kommun genomfört en undersökning av om avfallsplanen kommer att innebära betydande miljöpåverkan. Den betydande miljöpåverkan kan vara både positiv och negativ. Den nya avfallsplanen påverkar avfallshanteringen och har ambitioner att förändra beteende och resursförbrukning i en omfattning som bedöms medföra en betydande positiv miljöpåverkan. Den nya avfallsplanen anger vidare förutsättningar för kommunens avfallsanläggningar. Bedömningen har gjorts att betydande miljöpåverkan föreligger och att en miljökonsekvensbeskrivning ska tas fram. Avfallsplanen består av ett huvuddokument och fem bilagor; 1 Handlingsplan, 2 Nulägesbeskrivning, 3 Nedlagda deponier, 4 Uppföljning och 5 Miljökonsekvensbeskrivning.

Kommunstyrelsen

En avfallsplan ska enligt 15 kap 42 § Miljöbalken samrådask och ställas ut för granskning. Under samrådsktiden kan kommuninvånare, företag, föreningar och organisationer komma in med synpunkter på planen. Parallellt med detta kommer planen i detta fall skickas till de kommunala nämnder, bolag och stiftelser som berörs av planens innehåll. Utställningstiden ska vara minst 4 veckor, och föreslås i detta fall vara 7 juni-15 september 2022. Synpunkter ska kunna lämnas via post, e-post eller digitalt på kommunens hemsida. Inkommande synpunkter från samråd och internremiss sammanställs och behandlas i det fortsatta arbetet med avfallsplanen.

Beslutsunderlag

Bilaga Avfallsplan Östhammars kommun Huvuddokument

Handlingsplan, bilaga 1
Nulägesbeskrivning, bilaga 2
Nedlagda deponier, bilaga 3
Uppföljning av tidigare avfallsplan, bilaga 4
Miljökonsekvensbeskrivning, bilaga 5

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Verksamhetschef växande kommun Marie Berggren, föredrar ärendet.

Beslutet och beslutsunderlag skickas till

Samtliga nämnder, Peter Nyberg, samtliga sektorchefer, Marie Berggren, Myran Olsson, Camilla Andersson

[REDACTED]

Gästrike Vatten AB

[REDACTED]

Hargs Hamn AB

[REDACTED]

Hargs Hamn AB

[REDACTED]

Stiftelsen Östhammarshem

[REDACTED]

Miljö- och avfallsbyrå i Mälardalen AB

[REDACTED]

Miljö- och avfallsbyrå i Mälardalen AB

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-221

**§ 115. Budgetuppföljning med helårsprognos 2022,
Kommunstyrelsens direktrapporterande verksamheter tertial 1**

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Under 2021 har Östhammars kommun börjat arbeta utifrån ett nytt styrdokument för budgetuppföljning vad gäller drift- och investeringsbudget. I styrdokumentet beskrivs att det sex gånger per år ska ske en rapportering till kommunstyrelse/nämnd. Per april (tertiarapport), augusti (delårsbokslut) och december (helårsbokslut) görs en större skriftlig rapportering. Per februari, juni och oktober görs en enklare rapportering. I den skriftliga rapporten ska det ingå en prognos om måluppfyllelse för de satta verksamhetsmålen och budgetföljsamhet.

Beslutsunderlag

Rapport; Tertiär 1 2022, Kommunstyrelsen

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Kommundirektör Peter Nyberg föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Verksamhetsstöd ekonomi

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-368

§ 116. Fastställande av skattesats för 2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fastställa Östhammars kommuns skattesats för 2023 till 21,69 kronor.

Ärendebeskrivning

Skattesatsen för Östhammars kommun ska fastställas av kommunfullmäktige senast sista november 2022. Skattesatsen för 2022 är 21,69 kronor.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Kommundirektör Peter Nyberg föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Verksamhetsstöd ekonomi

Dnr KS-2022-139

§ 117. Fastställande av budget 2023 och flerårsplan 2024-2026, drift- och investeringsbudget**Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att:

- Fastställa budget 2023 samt flerårsplan 2024-2026,
- vid tillämpning av kalkylmässig ränta fastställs räntesatsen till 1,75 %,
- kommunstyrelsen har under år 2023 rätt att nyupplåna, dvs. öka kommunens skulder under budgetåret 2023 med totalt 100 mnkr,
- kommunstyrelsen har under år 2023 rätt att omsätta lån, dvs. låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under 2023,
- kommunstyrelsen medges rätt att besluta om fördelning mellan verksamhetsområden och objekt av den ofördelade investeringsramen för planperioden,
- kommunägda företag ska under 2023 avlämna delårsrapport till kommunstyrelsen per 31 augusti,
- förvaltningen får i uppdrag att arbeta efter resultatmål om 1,5 % som andel av skatter och generella statsbidrag år 2023 samt 2,0 % under resterande av planperioden.

Avstår från att delta i beslutet

Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Lars O. Holmgren (BoA), Fabian Sjöberg (M) och Ylva Lundin (SD) avstår från att delta i beslutet.

Ärendebeskrivning

Förslag till budget 2023 och flerårsplan 2024-2026 har utarbetats utifrån tidigare antagna preliminära ramar med justeringar för kända volym- och kostnadsuppräknings samt skatter och bidrag. Budgetförslaget innehåller drift- och investeringsbudget.

I enlighet med nya regler för budgetprocessen tas beslut om budgeten i fullmäktige i juni. Nämndernas verksamhetsberättelser tas fram därefter och anmäls till fullmäktige under hösten.

Prövning av barnets bästa

Den 1 januari 2020 blev FN:s konvention om barnets rättigheter svensk lag. Lagen innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. En inkorporering av barnkonventionen bidrar till att synliggöra barnets rättigheter.

I Östhammars kommun ska hänsyn till barns rättigheter tas i alla verksamheter och ärenden som rör barn. I budgetarbetet görs detta dels i de samtal som förs i budgetberedningen, dels genom att risk- och konsekvensbedömningar genomförs inför varje enskilt ärende som berör barn. Risk- och konsekvensbedömningar görs fortlöpande under verksamhetsåret med kommunstyrelse och nämnder som huvudansvariga.

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

Förslag till budget 2023-2026

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Kommundirektör Peter Nyberg föredrar ärendet.

Ärendets behandling

Kommunstyrelsen har fått information om budgetförutsättningar för perioden 2023-2026
KS 2021-11-23 § 239, KS 2022-03-15, § 50.

Kompletterande material skickades ut till samtliga politiska partier 2022-05-06 [REDACTED]
[REDACTED]

På kommunstyrelsens arbetsutskott den 24 maj avstod Pär- Olof Olsson (M) och Ylva Lundin (SD) från att delta i beslutet.

Beslutet skickas till

Sara Ersund

Gunilla Jansson

Dnr KS-2022-282**§ 118. Remissvar över havsbaserad vindbrukspark – Olof Skötkonung, Deep Wind Offshore****Beslut**

Kommunstyrelsen antar förvaltningens remissvar för avgränsningssamrådet inför kommande miljökonsekvensbeskrivningen och skicka detta till Deep Wind Offshore.

Östhammars kommun ser ett starkt ökande behov av el i framtiden. Havsbaserad vindkraft kan då bidra till den framtida elförsörjningen. Kommunen förutsätter att bolaget genomför de fördjupade utredningar som beskrivs i beslutsunderlaget, se bilaga. (Bilaga)

Reservationer

Ylva Lundin (SD), Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Lars O. Holmgren (BoA), och Fabian Sjöberg (M) reserverar sig mot beslutet.

Ärendebeskrivning

Deep Wind Offshore undersöker möjligheter för att anlägga vindkraftparken Olof Skötkonung och genomför nu avgränsningssamråd. Projektet antas medföra betydande miljöpåverkan därför bjuds Östhammars kommun in till avgränsningssamråd enligt 6 kap. Miljöbalken för den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Samrådets fokus är hur miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas och utformas samt vad den ska innehålla.

Den havsbaserade vindkraftparken Olof Skötkonung är lokaliserad i Svensk ekonomisk zon utanför territorialgränsen utanför Uppsala Läns kust. Vindkraftparken ligger 53 km från Gävle, 58 km från Östhammar, 47 km från Forsmark och 26 km från Örskär.

Samrådsunderlaget har upprättats inför tillståndsprövning enligt lagen om Sveriges Ekonomiska Zon (1992:1140) och Kontinentalsockellagen (1966:314) där tillstånd ges av regeringen. Tillstånd enligt 7 kap. 28a-29b §§ Miljöbalken prövas av Länsstyrelsen.

Detta samråd innefattar vindkraftpark, internkabelnät, offshore substations samt eventuell anläggning och infrastruktur och distribution av lagrad energi och tillhörande verksamhet. Samrådet omfattar inte nedläggningen av exportkabel, inte tillstånd för vattenverksamhet och inte för anläggningar på land. Anslutningen av vindkraftparken till transmissionsnätet på land samt anläggning av en elektrisk starkströmsledning enligt 2 kap. ellagen är en separat tillståndprocess, så kallad nätkoncession för linje, och berörs inte i detta samråd.

Olof Skötkonung omfattar ett område på ca 370 km² där samrådet omfattar max 88 stycken verk på en maximalhöjd av 370 meter. Ansökningsområdet är 485 km² och täcker en större yta än den planerade vindkraftparken, då hänsyn tagits till befintlig farled. Området ligger angränsande till Natura 2000 område och överlappar delvis med riksintresseområde för yrkesfiske. På grund av detta har placeringen av vindkraften anpassats till områdets västra och östra sida. Vattendjupen varierar mellan 18-75 meter där bottenstrukturen domineras av morän, lera och sand.

Kommunstyrelsen

Den tänkta vindbruksparken kommer ha stor påverkan på Örskärs landskapsbild och ligger i direkt anknytning till viktiga Natura 2000 områden. Östhammar anser att det behövs omfattande utredningar för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna beskriva de möjliga miljöstörningar som kan uppkomma av vindbruksparken. Önskade utredningar beskrivs i handläggares remissvar.

Beslutsunderlag

Bilaga Remissvar Olof Skötkonung

Samrådshandlingar

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Översiktsplanerare Alice Möller och vik. planchef Senny Ennerfors föredrar ärendet.

Dagens sammanträde

Yrkanden

Ylva Lundin (SD) yrkar på följande tillägg:

Kommunstyrelsen anser vidare att remissvaret och yttrande tydligt visar att en etablering i enlighet med samrådshandlingen ej kan förordas.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på tilläggsyrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå Ylva Lundin (SD) tilläggsyrkande.

Ärendets behandling

På kommunstyrelsens sammanträde den 24 maj yrkade Pär- Olof Olsson (M) på följande tillägg:

Kommunstyrelsen anser vidare att remissvaret och yttrande tydligt visar att en etablering i enlighet med samrådshandlingen ej kan förordas.

Ylva Lundin (SD) yrkade bifall till Pär- Olof Olssons (M) yrkande.

Jacob Spangenberg (C) yrkade på följande tillägg:

Östhammars kommun ser ett starkt ökande behov av el i framtiden. Havsbaserad vindkraft kan då bidra till den framtida elförsörjningen. Kommunen förutsätter att bolaget genomför de fördjupade utredningar som beskrivs i beslutsunderlaget.

Kommunstyrelsens arbetsutskott biföll Jacob Spangenbergs (C) tilläggsyrkande och avslog Pär- Olof Olssons (M) tilläggsyrkande.

Pär- Olof Olsson (M) reserverade sig mot förslaget till beslut i förmån för eget tilläggsyrkande.

Beslutet justeras omedelbart.

Kommunstyrelsen

Beslutet skickas till

Alice Möller

Senny Ennerfors

Deep Wind

Dnr KS-2021-658**§ 119. Tidsplan för översiktsplan 2022****Beslut**

Kommunstyrelsen godkänner bifogad tidsplan för fortsatt process kring översiktsplan 2022. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Arbetet med översiktsplan 2022 pågår där samråd har hållits under våren. Den ursprungliga tidsplanen för att anta översiktsplanen var tidigare bestämd till september 2022, men efter överläggande mellan tjänstemän på Planenheten och politiker från kommunstyrelsen har antagandedatumet flyttats till nästkommande mandatperiod för att hinna inarbeta synpunkter från samrådet och stärka den demokratiska processen för översiktsplanen. Planenheten har därför reviderat tidsplanen för den fortsatta processen för översiktsplanen fram till antagande med två förslag på tidsplaner.

Beslutsunderlag

Fortsatt tidsplan för ÖP 2022 – Reviderad 2022-05-16

Ärendets behandling

På kommunstyrelsens arbetsutskott den 24 maj avstod Ylva Lundin (SD) från att delta i beslutet.

Beslutet skickas till

Samtliga nämnder
Emil Lindblom
Alice Möller
Senny Ennerfors
Marie Berggren

Dnr KS-2022-369**§ 120. Plan för VA-utvecklingen i de östra delarna av Östhammars kommun****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige:

- att besluta godkänna Östhammar Vatten AB:s förslag till systemlösning för att knyta ihop VA-anläggningarna i de östra delarna av Östhammars kommun för att skapa en robust VA-försörjning och ökad kapacitet.
- att uppdra åt Östhammar Vatten AB att genomföra aktiviteterna för att uppnå systemlösningen och att säkerställa regelbunden återrapporering.

Ärendebeskrivning

Under flera år har utredningar genomförts i syfte att få en god bild över nuläge och förutsättningar för att kunna ge underlag till strategi för VA-utvecklingen. Gemensamt för resultaten i utredningarna är att de pekar på att det inte finns någon enkel och snabb lösning utan en plan för utvecklingen måste tas fram i en helhet, bilaga 1.

Utvecklingsplanen för VA-försörjningen i de östra delarna av Östhammars kommun föreslår en systemlösning där samhällets behov av dricksvatten och avloppsrening möts både på kort och lång sikt. Systemlösningen innebär i korthet

- ökad avloppskapacitet genom ett reningsverk
- ökad mängd råvatten för dricksvattenförsörjning
- sammanknutet distributionssystem
- optimering och förbättring av nuvarande VA-anläggningar och ledningsnät.

Förslaget grundar sig på analyser av ett stort antal tidigare genomförda utredningar och dokument kring VA-försörjningen från 60-talet till nutid tillsammans med intervjuer med tjänstepersoner. I arbetet har olika alternativ till lösningar utvärderats.

En av flera viktiga förutsättningar är att kunna ansluta prioriterade omvandlingsområden dvs sådana områden som har ett behov av en mer hållbar VA-lösning utifrån Vattentjänstlagen. Det gör att alternativet, att enbart leverera kommunalt VA till nuvarande kunder inte är realistiskt.

De naturgivna förutsättningarna med tunna jordlager och närhet till havet gör att det krävs stora ytor mellan varje fastighet för att få till bra VA-lösningar. Detta tillsammans med omvandling från fritidshus till permanentboende och önskemål om att bygga ytterligare bostäder i anslutning till flera områden gör att behov av att ordna en hållbar kommunal VA-lösning finns. För att kunna möjliggöra detta på ett bra sätt har ett förslag till Utbyggnadsplan för kommunalt VA för omvandlingsområden tagits fram med en planeringshorisont fram till

Kommunstyrelsen

2030 och med utblick till 2040 i samarbete med Bygg- och miljö, Östhammars kommun, se bilaga 2.

Stor och snabb kapacitetsökning krävs av avloppsreningen. Utifrån den samlade bedömningen föreslås ett reningsverk för området. Utgångspunkten bör vara att utveckla Öregrunds nuvarande reningsverk. Det bedöms inte sannolikt att ett reningsverk (utbyggt eller nytt) med Östhammarsfjärden som recipient skulle ges ett miljötillstånd, se bilaga 3. Däremot bedöms det rimligt att utgå från att ett miljötillstånd skulle ges för ett reningsverk med Öregrundsgrepen som recipient.

Även kapaciteten för och kvaliteten på dricksvattnet behöver öka. På kort sikt krävs aktiviteter för att ytterligare optimera befintliga vattentäcker och vattenverk. För att tillgodose dricksvattenbehovet på lång sikt krävs en eller flera kompletterande vattentäcker/verk. För att tillgängliggöra en ökad kapacitet, ökad driftstabilitet och robusthet föreslås ledningsnätet mellan Östhammar och Öregrund kopplas ihop.

Föreslagen tidplan föreslår snabb utbyggnad för att möjliggöra fler anslutningar, detta både för att svara upp mot de externa krav som finns och för att få en bättre ekonomi med utökade intäkter genom fler kunder. Trots detta krävs stora investeringar på systemnivå i inledningsskedet, vilka kommer kunna byggas vidare på under lång tid, men som ökar kostnaderna för Östhammar Vatten AB. Ökade kostnader för nyinvesteringar i form av ökade kapitalkostnader och driftkostnader kräver ökade intäkter genom höjd taxa eller genom driftbidrag från Östhammar kommun.

Beslutsunderlag

PM Utvecklingsplan för VA-försörjningen i de östra delarna av Östhammars kommun, AFRY. Bilaga 1.

Förslag till Utbyggnads- och anslutningsplan till kommunalt VA för omvandlingsområden i Östhammars kommun. Bilaga 2.

PM Rättsutredning, advokatbyrån Åberg. Bilaga 3.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

VD Gästrike Vatten Lena Bladh föredrar ärendet

Yrkanden

Lars O. Holmgren (M) yrkar i första på att ärendet ska återremitteras med följande motivering;

Vi i Lokalpartiet BoA har lyft frågor om hur vi ska komma tillrätta med det eftersatta VA-systemet i främst den östra delen av kommunen under tio års tid, och hur man kombinerar detta med lagar, en god miljö och ekonomi. Vi ser positivt på delar av förslaget men inte på hur det ska finansieras och dess omfattning. Detta med hänsyn till vilka vi företräder, d v s

Kommunstyrelsen

främst de idag boende i kommunen varför vi föreslår en återremiss med krav på omarbetning innan frågan kan avgöras av KF:

1. Skattekollektivet står all risk i förslaget vilket är helt orimligt, då många i skattekollektivet har ansvaret för sin egen VA-försörjning också. Därför borde projekten delas upp i etapper där de åtgärder som klart är kopplade till VA-kollektivet, som nytt reningsverk Öregrund samt överföringsledning Östhammar och kostnader i ev "utvecklingsområden" och liknande i senare etapper och under skattekollektivet.
2. Då detta är Östhammars kommuns hittills överlägset största ekonomiska åtagande bör underlagen vara fullständiga vilket inte är fallet då t ex Bilaga 2, utbyggnads- och anslutningsplan är en "servettskiss" och inget genomarbetat beslutsunderlag.

Lars O. Holmgren (M) yrkar i andra hand avslag på arbetsutskottets förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande ställer proposition på avslagsyrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå Lars O. Holmgren (M) avslagsyrkande.

Beslutet skickas till

Bygg- och miljönämnden
Sektor Samhälle
Johan Nilsson

Dnr KS-2022-375

§ 121. Finansiering av VA-utvecklingen i Östhammars kommun**Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att:

- Östhammar vatten AB ges ett årligt driftbidrag som täcker det underskott i Östhammar Vatten AB som är hänförbart till nödvändiga nyinvesteringar intill att Östhammar Vatten AB:s intäkter balanseras mot investeringarna. Bidragets storlek ska årligen uppgå till minst det belopp som krävs för att vidmakthålla det egna kapitalet i Östhammar vatten till 10 miljoner kronor (10 000 000 kr). Driftbidraget ska beviljas åtminstone för åren 2025-2035. Driftbidragets årliga belopp fastställs av kommunfullmäktige i budgeten inför varje nytt budgetår.
- Under förutsättning att kommunkoncerns belåningskalkyl är godtagbar enligt Kommuninvest, Östhammars kommun såsom för egen skuld utökar sitt borgensåtagande avseende Östhammars vattens lån till totalt en miljard trehundrafemtio miljoner kronor (1 350 000 000 kr). Detta gäller för åren fram till 2035. Borgensavgift ska utgå med 0,2 % på aktuell lånesumma 1 januari varje år. Borgensavgiften kan komma att omprövas under perioden utifrån aktuell lagstiftning.
- Beslut angående att finansiera överföringsledning från Örbyhus i Tierps kommun till Österbybruk och Alunda i Östhammars kommun, KF 2021-12-17, § 171, påverkas inte av ovanstående beslut. Villkor enligt det beslutat kvarstår oförändrat.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen gav under 2021 förvaltningen i uppdrag att ta fram underlag för beslut i kommunfullmäktige om utbyggnad av vatten och avloppssystem i Östhammars- och Öregrundsområdet samt finansieringsplan för detta på kort och lång sikt. Beslutet ska harmoniseras med den VA-plan som arbetas fram tillsammans med ÖVAB/GVAB. Uppdraget ska genomföras under första delen av 2022.

VA-plan inklusive preliminär kostnadskalkyl finns nu för kommunfullmäktige att ta ställning till.

VA-utvecklingen i Östhammar kommun enligt den beslutade planen innebär ökade driftskostnader samt kapitalkostnader för Östhammar Vatten AB allteftersom utbyggnaden sker. I takt med att kostnaderna ökar uppstår ett underskott i verksamheten som behöver finansieras genom ökade intäkter. Utbyggnaden innebär att fler hushåll kan ansluta sig vilket innebär ökade intäkter, men det ökade intäktsbehovet behöver också täckas genom en ökad taxa alternativt genom tillskott av skattemedel.

En successiv taxehöjning är nödvändig för att VA-verksamheten ska vara självfinansierad inom en 10-15 årsperiod och när utbyggnaden enligt plan är färdigställd. Grafen nedan

Kommunstyrelsen

illustrerar det underskott i verksamheten som kommer uppstå under perioden trots en jämn taxeökning för att uppnå självfinansiering inom 10-15 år. Beroende på hur stora taxeökningar som genomförs innebär det att det finns ett behov av finansiering via skattemedel på mellan 10-20 mnkr per år fram till dess att VA-verksamheten är självfinansierad. Tillskott av skattemedel sker genom driftsbidrag till Östhammar Vatten AB. Med tanke på rådande omvärldsläge finns det osäkerheter i beräkningarna där faktorer som inflation, ränta, leveranstider mm kommer att påverka det faktiska behovet av ökade intäkter. Därtill finns det också osäkerheter kring när i tid nyanslutningar kommer att genomföras.

Underskottet som behöver finansieras via skattemedel behöver arbetas in i kommunens årliga driftsbudget. Det finns ett direkt samband mellan hur VA-taxan utvecklas under tidsperioden och hur stort driftsbidrag som behöver ges till Östhammar Vatten AB. I samband med budgetprocessen för efterföljande år behöver därmed nivå på VA-taxan fastställas så att behovet av driftsbidrag kan tas hänsyn till i kommunens budgetarbete. En lägre nivå på taxans utveckling ger ett ökat behov av driftsbidrag från kommunen.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

VD Gästrike Vatten Lena Bladh föredrar ärendet

Yrkanden

Lars O. Holmgren (M) yrkar i första på att ärendet ska återremitteras med följande motivering;

Vi i Lokalpartiet BoA har lyft frågor om hur vi ska komma tillrätta med det eftersatta VA-systemet i främst den östra delen av kommunen under tio års tid, och hur man kombinerar detta med lagar, en god miljö och ekonomi. Vi ser positivt på delar av förslaget men inte på hur det ska finansieras och dess omfattning. Detta med hänsyn till vilka vi företräder, d v s främst de idag boende i kommunen varför vi föreslår en återremiss med krav på omarbetning innan frågan kan avgöras av KF:

1. Skattekollektivet står all risk i förslaget vilket är helt orimligt, då många i skattekollektivet har ansvaret för sin egen VA-försörjning också. Därför borde projekten delas upp i etapper där de åtgärder som klart är kopplade till VA-kollektivet, som nytt reningsverk Öregrund samt överföringsledning Östhammar och kostnader i ev "utvecklingsområden" och liknande i senare etapper och under skattekollektivet.

Kommunstyrelsen

2. Då detta är Östhammars kommuns hittills överlägset största ekonomiska åtagande bör underlagen vara fullständiga vilket inte är fallet då t ex Bilaga 2, utbyggnads- och anslutningsplan är en "servettskiss" och inget genomarbetat beslutsunderlag.

Lars O. Holmgren (M) yrkar i andra hand avslag på arbetsutskottets förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande ställer proposition på avslagsyrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå Lars O. Holmgren (M) avslagsyrkande.

Beslutet skickas till

Sektor Samhälle
Ekonomienheten

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-371**§ 122. Val av representanter till destinationsråd Roslagen****Beslut**

Kommunstyrelsen utser Louise Westerberg, Gräsö Turism och Niclas Bergström, Öregrunds Vattensport som representanter för Östhammars kommuns besöksnäring i Roslagens Destinationsråd.

Ärendebeskrivning

Kamilla Pettersson, Sunnanö camping och Johan Kanrell, Adventure North har valt att avsluta sitt uppdrag i Destinationsrådet som representanter för Östhammars kommuns besöksnäring i Roslagens Destinationsråd.

Beslutet skickas till

Lisa Karm Togo
Louise Westerberg
Niclas Bergström
Kamilla Pettersson
Johan Kanrell

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-353**§ 123. Inrättande av visselblåsningsfunktion enligt Lag om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden SFS 2021:890****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige:

- att anta reviderad delegationsordning med hänvisning till inkommande rapporter gällande missförhållande enligt lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om oegentligheter inom arbetsrelaterat sammanhang. (Bilaga 1)
- att anta revidering av reglemente för styrelse och nämnder i Östhammars kommun med hänvisning till missförhållande enligt lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om oegentligheter inom arbetsrelaterat sammanhang. (Bilaga 2)
- tar del av information kring inrättande av en intern grupp med möjlighet att samverka med avropad konsulttjänst gällande hantering och utredning av inkommande rapporter gällande missförhållande enligt lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om oegentligheter inom arbetsrelaterat sammanhang.

Ärendebeskrivning

Den 17 december 2021 infördes nya lagändringar gällande visselblåsning i offentlighet- och sekretesslagen med utgångspunkt från EU:s visselblåsardirektiv. Ändringarna innebär en tydligare struktur och omhändertagande av rapporter gällande oegentligheter samt införande av specifika kanaler för denna rapportering. Lagändringarna innefattar även att den rapporterande personens identitet ska skyddas med hjälp av sekretess.

Östhammars kommun har idag ingen specifik upprättad kanal för detta ändamål utan har endast processer för synpunktshantering i olika delar av organisationen. Vissa delar av denna synpunktshantering utgår ifrån lagstiftning som inte är föränderlig och som fortsatt kommer att behöva hanteras.

Kommunstyrelsen föreslås ombesörja kommunens åtaganden angående interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning enligt lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

Östhammars kommun ska ha infört en intern rapporteringskanal med tillhörande processtruktur senast den 17 juli år 2022.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Förslag till arbetsordning för handläggning av rapport om missförhållanden, så kallad visselblåsning.

Bilaga 2 Förslag om ändring i reglemente för styrelse och nämnder i Östhammars kommun.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Kommundirektör Peter Nyberg föredrar ärendet.

Kommunstyrelsen

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen och samtliga nämnder

Sektor verksamhetsstöd HR

Sektor verksamhetsstöd kansli och utveckling

Sektor verksamhetsstöd, Ekonomi

Dnr KS-2022-373

§ 124. Informationsärende om råd för social hållbarhet**Beslut**

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Råd för Social hållbarhet är ett länsövergripande råd på tjänstemannanivå. Rådets arbete utgår från en Överenskommelse om regional samverkan (bilaga 1). Överenskommelsen ses nu över och rådsmedlemmarna önskar se en breddad förankring av såväl rådet som överenskommelsen.

Länsstyrelsen är sammankallande för rådet och deltar gör; samtliga kommuner i Uppsala län, Länsstyrelsen, Region Uppsala, Migrationsverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Polisen, Åklagarmyndigheten, Kriminalvården, Nationellt centrum för kvinnofrid samt Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Från Östhammars Kommun deltar kommundirektör och tjänsteperson från sektor samhälle, som rådsmedlem respektive representant i samordningsgruppen.

Syftet med rådet är att skapa struktur och systematik i länets arbete för social hållbarhet. Fokus är gemensamma insatser som skapar ett mervärde för hela Uppsala län. Arbetet ska anpassas utifrån både lokala och regionala behov och prioriteringar och ska koordineras inom ramen för befintliga politiska uppdrag.

Arbetet som sker inom ramen för rådet är även ett sätt att förverkliga den Regionala utvecklingsstrategin, särskilt målområde en region för alla. Och att genomföra Agenda 2030, de globala målen, inom Uppsala län. Målet för samverkan är att öka möjligheten till ett gott liv på lika villkor för hela länets befolkning.

Överenskommelsen kompletteras med Plan för regional samverkan inom prioriterade områden (bilaga 2) samt av Gemensamma pågående aktiviteter (bilaga 3), som tillsammans konkretiserar de prioriteringar som rådet beslutat samverka om.

De prioriterade områdena för samverkan är;

- Att främja hälsa, trygghet och goda livsvillkor för socioekonomiskt utsatta områden och grupper.
- Att motverka mäns våld mot kvinnor, inklusive våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution samt människohandel med särskilt fokus på sexuella ändamål.

Exempel på insatser som kan komma att genomföras är; forum för lärande, gemensamma utbildningar, samverkan kring metoder för delaktighet och inflytande eller att genomföra gemensamma kommunikationsinsatser.

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

Överenskommelse om regional samverkan, bilaga 1

Plan för regional samverkan inom prioriterade områden, bilaga 2

Gemensamma pågående aktiviteter, bilaga 3

Beslutet skickas till

Peter Nyberg, kommundirektör

Caroline Henning, hälsoutvecklare, Sektor samhälle

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-797**§ 125. Reglemente för kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta, revidering****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att kommunala pensionärsrådet och kommunala rådet för funktionsnedsatta byter namn till kommunala rådet för pensionärer och funktionsvarierade (KPF).

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta föreliggande reglemente att gälla fr.o.m. 2022-05-01 och tillsvidare. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen antog reglemente för kommunala pensionärsrådet och kommunala rådet för funktionsnedsatta (KPR/KRF) 2014-11-25, § 218.

Kansli och utveckling har genomfört en översyn av reglementet. Förslaget innehåller ett namnbyte för rådet, en tydligare beskrivning av uppdraget samt förnyat upplägg för möten. Förslaget har remitterats till alla inom rådet. Inlämnade synpunkter har bearbetats tillsammans med skribenten och beredningsgruppen.

Beslutsunderlag

Reglemente, antaget av KS § 218/2014

Förslag till nytt reglemente

Ärendets behandling

På arbetsutskottets sammanträde den 24 maj yrkade Ylva Lundin (SD) att ordet funktionsnedsatta skulle bytas ut till funktionsvarierade.

Jacob Spangenberg (C) yrkade bifall till Ylva Lundins (SD) ändringsyrkande.

Arbetsutskottet biföll Ylva Lundins (SD) förslag till ändringsyrkande.

Beslutet skickas till

Samordnare Kersti Ingemarsson

Webbredaktionen för publicering på webben

Invalda i kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2021-691**§ 126. Nya skolan i Östhammar – fasad och gestaltning****Beslut**

Kommunstyrelsen ställer sig bakom förslaget till gestaltning av fasaden. (Bilaga)

Reservationer

Fabian Sjöberg (M) och Lennart Owenius (M) reserverar sig mot beslutet.

Ärendebeskrivning

Tekniska utskottet tog 25 januari 2022 del av en presentation från fastighetsdriften gällande rubricerade ärende. Tekniskt utskott ville ha en redovisning med fokus på fasad och gestaltning samt redogörelse för det vidare arbetet. Vid mötet fastlades att förvaltningen arbetade vidare med projektet i enlighet med den diskussion som var på tekniskt utskott.

I bilagan redovisas det förslag till fasad och gestaltning som gått in för bygglovsprövning. En sista förankring genomförs nu hos fastighetsägaren innan ärendet går upp för beslut i bygg- och miljönämnden.

Beslutsunderlag

Bilaga Illustration fasad BMN 2022-1406

Dagens sammanträde**Yrkanden**

Fabian Sjöberg (M) yrkar på att ärendet ska återremitteras med anledning av mer estetiskt lämpad fasad.

Lennart Owenius (M) yrkar bifall till Fabian Sjöbergs (M) återremissyrkande.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande ställer proposition på bifallsyrkandet och finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå Lennart Owenius (M) bifallsyrkande.

Beslutet skickas till

Lasse Karlsson

Marie Berggren

Ulf Andersson

Bygg- och miljönämnden, Östhammars kommun

Kommunstyrelsen

Dnr- KS-2022**§ 127. Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut fjärde kvartalet 2021****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår att Kommunfullmäktige tar del av statistikrapporten. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) ska socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller och hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det ska också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män. Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutsunderlag

Statistikrapport ej verkställda gynnande beslut första kvartalet 2022.(SN-2022-36)
Socialnämndens protokoll 2022-05-04 § 63.

Beslut skickas till

Kommunfullmäktige
Lina Edlund

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-4**§ 128. Information från barn- och utbildningsnämnden****Beslut**

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information från barn- och utbildningsnämnden om aktuella frågor.

Dagens sammanträde**Muntlig föredragning**

Sektorchef Bildning Lisbeth Bodén informerar från verksamheten, bland annat om en skolinspektionsenkät som utförts under året, budgeten och de effekter som pandemin medfört.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-4

§ 129. Information från Hargs hamn AB

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information från Hargs Hamn AB om aktuella frågor.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Peeter Nööm informerar från verksamheten.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-4

§ 130. Information från Östhammars vatten AB

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information från vattenbolaget om aktuella frågor.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-4**§ 131. Delegationsbeslut****Beslut**

Kommunstyrelsen godkänner redovisningen av delegationsbeslut.

Ärendebeskrivning

Protokoll från kommunstyrelsens utskott finns i arbetsrummet.

Beslutsdatum	Delegat	Ärende
	Sara Ersund	Beslut att uppta nytt lån
2022-03-02	Marianne Paulson	Beslut om anställning och ny/förändrad lön
2022-03-29	Marianne Paulson	Beslut om anställning och ny/förändrad lön
2022-03-11	Marianne Paulson	Beslut om anställning och ny/förändrad lön
2022-04-21	Birgitta Kraft	Antagande av lokalt kollektivavtal och allmänna anställningsvillkor
2022-04-04	Tobias Rudolphson	Tilldelning: Glass 2022 Unilever Sverige AB
2022-04-05	Tobias Rudolphson	Tilldelning: Containertransport grovavfall Väddika B-O Johansson Entreprenad och Transport AB
2022-04-06	Tobias Rudolphson	Avbrytande: Rivning av Hammarskolan, Totalentreprenad
2022-04-06	Tobias Rudolphson	Tilldelning: DIS Sjuksköterska till Österbybruk (juni) AB Vårdkuriren
2022-04-11	Tobias Rudolphson	Tilldelning: Hamnvärd till Öregrunds gästhamn Wetseras vänner
2022-04-11	Tobias Rudolphson	Tilldelning: Dataskyddsombud 2022 JP Infonet AB
2022-04-12	Tobias Rudolphson	Avbrytande: FKU Konventionellt drivna personbilar
2022-04-13	Tobias Rudolphson	Avbrytande: Tillväxtgalan 2022
2022-04-19	Tobias Rudolphson	Tilldelning: Fönsterputs och städ på höga höjder

Kommunstyrelsen

		Städ- och Fönsterputsbolaget i Svealand AB
	Tobias Rudolphson	Tilldelning: FKU Vallonskolan Ventilationsåtgärder Alunda Energispar AB
2022-04-21	Tobias Rudolphson	Avbrytande: FKU Byggkonstruktionstjänster till bryggor i Öregrunds hamn
2022-04-28	Tobias Rudolphson	Tilldelning: Rivning av förskolan Myran, Totalentreprenad Skadeservice i Sverige AB
2022-04-28	Tobias Rudolphson	Tilldelning: Rivning av förskolan Myran, Totalentreprenad Skadeservice i Sverige AB
2022-05-04	Tobias Rudolphson	Tilldelning: Parkeringsövervakning Securitas Sverige AB
2022-05-04	Tobias Rudolphson	Tilldelning: Korttidshyra Buss AB Gimo Buss & Taxi
2022-05-11	Tobias Rudolphson	Avbrytande: FKU Ombyggnad av omklädningsrum i Frösåkershallen
2022-05-13	Tobias Rudolphson	Tilldelning: FKU Bergvärme Ekeby skola Bravida Sverige AB
2022-05-17	Tobias Rudolphson	Tilldelning: FKU Takåtgärder på Frösåkersskolan Forsbergs Plåtslageri AB
2022-04-04	Marie Berggren	Beslut om anställning och ny/förändrad lön: Vikarierande avfallschef
2022-04-08	Marie Berggren	Beslut om anställning och ny/förändrad lön: Fastighets- och lokalstrateg

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet

Protokoll från kommunstyrelsens utskott finns i arbetsrummet.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-4

§ 132. Anmälningssärenden från nämnder

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Protokoll eller övrig information från kommunens nämnder, inklusive gemensamma nämnder.

- a) Protokoll kärnkraftskommunernas samarbetsorgan

Diarienummer: KS-2022-120

Protokollsutdrag och organisationsträd för Kärnkraftskommunernas samarbetsorgan den 11 mars.

- b) Protokoll Lokala Säkerhetsnämnden

Diarienummer: KS-2022-120

Protokoll för Lokala Säkerhetsnämnden den 21 april.

- c) Protokoll Räddningsnämnden

Diarienummer KS-2022-105

- d. Protokoll från räddningsnämndens sammanträde den 27 april samt delårsuppföljning per mars 2022.

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-4

§ 133. Anmälningssärenden från bolag, stiftelser, etc.

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Protokoll eller övrig information från kommunens bolag, stiftelser och andra organ där kommunen är representerad.

- a) Styrelsemöte Hargs Hamn AB
Diarienummer: KS-2022-290
Protokoll från styrelsemöte den 6 april.
- b) Årsstämma Gästrike Vatten AB
Diarienummer: KS-2022-311
Protokoll, årsredovisning, revisionsberättelse och granskningsrapport 2021 från årsstämma 20 april. Även slutrevision och arvodesbestämmelser.
- c) Styrelsemöte Östhammars Vatten AB
Diarienummer: KS-2022-313
Protokoll och protokollsbilaga, samt finanspolicy.
- d) Samordningsförbundet i Uppsala Län
Diarienummer: KS-2022-288
 - d. Revisionsberättelser, årsredovisning och revisorernas utlåtande om ansvarsfrihet.
- e) Styrelsemöte Hargs hamn AB
Diarienummer: KS-2022-290
 - e. Protokoll från styrelsemöte 6 april 2022

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-4**§ 134. Anmälningssärenden, rapporter med mera****Beslut**

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Beslut från olika organ, rapporter och skrivelser som anmäls till kommunstyrelsen som information.

- Aktuellt i slutförvarsfrågan
Diarienummer: KS-2022-4
Rapport för perioden 2022-04-12- 2022-06-28 Rapporten omfattar av senaste nytt om slutförvarsansökningarna och övrig aktuell information.
- Lokalt samråd HSVO Östhammar
Diarienummer: KS-2022-272
Verksamhetsberättelse för närvård i samverkan 2021 samt planerad verksamhet för 2022.
- f. Årsmöte Societetshuset Källör
Diarienummer: KS-2022-XX
Verksamhetsberättelse, balansrapport, resultatrapport och revisionsberättelse från årsmötet 13 mars 2022.

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i arbetsrummet

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2022-4

§ 135. Information från förvaltningen

Beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Kommundirektör Peter Nyberg informerar från förvaltningen, bland annat om status avseende ärendet om försäljning av Östhammars kommuns stadsnät och flyktingssituationen i Östhammars kommun på grund av kriget i Ukraina.

Dnr KS-2022-84**§ 136. Svar på motion från Pär- Olof Olsson (M) angående VA-försörjning i Östhammars kommun****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motion från Pär- Olof Olsson (M) i sin helhet.

Ärendebeskrivning

Pär- Olof Olsson (M) yrkar i motion daterad 2022-02-16:

- Att kommunen ger Gästrikevatten genom Östhammarvatten i uppdrag att projektera och säkerställa utökad avloppskapacitet till 19 000 personer för Östra kommun del.
- Att kommunen ger Gästrikevatten genom Östhammarvatten i uppdrag att projektera och säkerställa utökad dricksvattenförsörjning till 19 000 personer för Östra kommun delen.
- Att kommunen ställer borgen på 800 miljoner för reningsverk, avsaltningsverk och ledningsdragning.
- Att kommunen säkerställer en kredit på 200 miljoner projektering och anslutning av nyproducerade bostäder samt LAV områden.
- Att kommunen omgående i samråd Gästrike Vatten påbörjar arbetet med att identifiera och prioritera planområden och LAV 6 områden ur ett ekonomiskt strategiskt perspektiv. Prioriteringar som identifierar LAV och planområden i förhållande till ledningsdragning reningsverk och avsaltningsverk.
- Att kommunen anlitar oberoende extern konsult med uppdrag att göra en ekonomisk riskanalys utifrån motionens övergripande slutsats där kommunen åtar sig att säkerställa en investering i enlighet med motionen.

Ärendets behandling

Motionen väcktes på kommunfullmäktiges sammanträde 2022-03-01 § 10 och skickades till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutsunderlag

- Motion
- Svar på motion

Kommunstyrelsen

Dagens sammanträde

Protokollsanteckning

Pär-Olof Olsson (M) tackar för svaret.

Beslutet skickas till

Motionär

Kommunfullmäktige

Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

NYTTJANDERÄTTSAVTAL

Fastighet:	Börstil 1:13, del av	
Markägare:	Östhammars kommun	212000-0290
Nyttjare:	Östhammars Brukshundsklubb	814400-2030
Område:	Enligt bifogad kartbilaga	
Ändamål:	Skötsel och tävlingsverksamhet med hundar.	
Upplåtelseid:	2022-06-01 - 2027-05-31. Avtalet förlängs med ett år om inte uppsägning företagits 9 månader innan löpande avtalstids utgång.	
Avgift:	För upplåtelsen betalar Nyttjaren 5 000 kronor årligen. Avgiften ska indexuppräknas med 359.80 (mars 2022) som bastal.	
Ledningsrätt:	Nyttjaren medger markägaren, eller annan i dennes ställe, rätt att anlägga och vidmakthålla mark- och luftledningar. För det potentiella intrånget utgår ingen ersättning.	

ÖSTHAMMARS KOMMUN

.....
Datum och ort för underskrift

.....
Jacob Spangenberg
Kommunstyrelsens ordförande

.....
Datum och ort för underskrift

.....
Marie Berggren
Verksamhetschef Vaxande kommun

Östhammars Brukshundsklubb

.....
Datum och ort för underskrift

.....
Ulrika Skog

.....
Datum och ort för underskrift

.....
Christina Nilsson

Mål nr M 1417-22

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen

[REDACTED]

Yttrande över SKB:s ansökan om tillstånd till havsvattenuttag och utsläpp av returvatten för utbyggnad av SFR

Bakgrund

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) ansökte i februari 2022 om tillstånd enligt miljöbalken till bortledande av havsvatten från och utsläpp av returvatten till Öregrundsgrepen i Östhammars kommun. Samråd genomfördes under 2020. Syftet med verksamheten är att långsiktigt säkerställa behovet av processvatten vid utbyggnaden och fortsatt drift av slutförvaret för låg- och medelaktivt avfall (SFR).

I december 2021 meddelade regeringen tillåtlighet för utbyggnad och fortsatt drift av SFR. Verksamheten har behov av stora mängder processvatten för bland annat drivande av borrhägar vid bergarbeten och för avspolning av maskiner och utrustning. Vattenbehovet kommer att variera över tid och vara som störst vid bergarbeten under jord. Bergarbetena är beräknade att pågå under cirka tre år men det kommer finnas behov av processvatten även under den fortsatta driften av SFR. Tillgången på sötvatten är generellt begränsad i Östhammars kommun och SKB har därför bedömt att behandlat havsvatten är ett lämpligt alternativ.

Mark- och miljödomstolen kungjorde ansökan i april 2022. Synpunkter på ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen ska lämnas till domstolen senast den 15 juni 2022.

Östhammars kommuns synpunkter

Östhammars kommun vill inledningsvis betona att kommunen är positivt till att SKB föreslår andra lösningar än grundvattenuttag för att tillgodose sitt behov av processvatten. Grundvattentillgången i kommunen är begränsad och behovet av att hitta andra råvattenkällor är därför stort och kommunen är positivt till havsvattenuttag som lösning.

Östhammars kommun konstaterar dock att ansökan är väldigt generellt hållen och att många för verksamheten avgörande delar återstår att utreda och/eller besluta om. Ett visst handlingsutrymme kan vara nödvändigt men det blir svårt att bedöma verksamhetens påverkan och miljökonsekvenserna samt vilka skyddsåtgärder och villkor som bedöms nödvändiga när ansökan är för generellt hållen. I ansökan anges till exempel två olika möjliga intagspunkter, flera möjliga filtreringsmetoder och olika sätt att förvärma vattnet inför avsaltning. Vilken metod som SKB väljer att gå vidare med påverkar till exempel kemikalieförbrukning, hantering av tvättvatten och energiförbrukning. Kommunen vill betona vikten av att förutsättningarna för den sökta verksamheten är väl utredda så att prövningen kan göras på ett fullgott underlag.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Östhammars kommun har under samrådet lämnat synpunkter på vad kommunen anser bör ingå i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n). En del av de områden och frågeställningar som kommunen lyfte vid samråden saknas dock i MKB:n. SKB har till exempel inte bedömt det som relevant att utvärdera aspekterna landhöjning, havsnivåhöjning eller skyfall. Kommunen saknar även en beskrivning av verksamhetens påverkan och miljökonsekvenser när kärnkraftverket och dess kylvattenström inte längre är igång.

I MKB:n dras i många fall slutsatsen att miljöpåverkan blir liten men utan att det redovisas underlag för hur SKB kommit fram till denna slutsats. Det anges till exempel att det blir liten, lokal och temporär negativ påverkan på havsbotten vid anläggningsarbetet men det anges inte hur stor yta av havsbotten som förväntas påverkas. Ett annat exempel är att det anges att inga riktvärden för buller bedöms överskridas men det anges inga förväntade bullernivåer från verksamheten. Några ytterligare exempel beskrivs i mer detalj nedan. Även om Östhammars kommun i många fall finner det sannolikt att SKB:s bedömning är korrekt, anser kommunen att underlaget för bedömningen bör redovisas i MKB:n.

Miljökonsekvenser när kylvattenflödet upphör

Östhammars kommun anser att det är en stor brist i MKB:n att det saknas en beskrivning av verksamhetens påverkan och miljökonsekvenser när den kraftiga genomströmningen från kylvattenströmmen inte längre finns kvar. I MKB:n hänvisar SKB återkommande till den höga vattenomsättningen i Asphällsfjärden som orsakas av kärnkraftverkets kylvattenkanal och den är i de flesta fall avgörande för SKB:s slutsats att det endast är fråga om liten eller ingen påverkan. SKB söker dock tillstånd för havsvattenuttag för SFR:s hela drifttid vilken är beräknad till att vara betydligt längre än kärnkraftverkets drifttid.

SKB uppger att havsvattenuttaget kommer att vara som störst under bergarbetena vid utbyggnaden av SFR och att vattenbehovet kommer att vara mindre under driften av SFR. Det höga vattenflödet förväntas fortgå under den tid då havsvattenuttaget förväntas ge den största miljöpåverkan. Kommunen motsätter sig inte denna beskrivning men som ansökan är utformad finns ingen begränsning i vattenuttaget kopplat till det höga vattenflödet och även ett mindre uttag behöver därför konsekvensbedömas. Östhammars kommun anser att då

SKB:s ansökan omfattar havsvattenuttag även vid en minskad vattenomsättning i Asphällsfjärden så bör miljökonsekvenserna för detta beskrivas i MKB:n.

Land- och havsnivåhöjning

Gällande land- och havsnivåhöjning anför SKB att den i sammanhanget korta tidsperioden som havsvattenuttaget förväntas pågå inte bedöms kunna ge någon påverkan på verksamheten eller dess miljökonsekvenser. SKB:s ansökan omfattar hela SFR:s drifttid och kommunen delar därför inte SKB:s bedömning om att det gäller en kort tidsperiod. Även om uttaget kommer minska kraftigt i omfattning efter utbyggnaden av SFR har kommunen uppfattat att SFR kommer vara i drift åtminstone till 2070-talet. SKB bör åtminstone kunna redovisa det underlag som ligger till grund för bedömningen att det inte kommer att ge någon påverkan.

Skyfall

SKB har inte heller bedömt att skyfall kan ge någon påverkan på havsvattenuttaget då vattensystemen är slutna. Kommunen anser dock att det trots det slutna systemet finns risk för påverkan, till exempel i form av ökad grumling vid intagspunkten då den är placerad nära strandlinjen, och att det därför bör beskrivas i MKB:n.

Risk för påverkan på kylvattenintaget och kärnkraftverket

I MKB:n anför SKB att kylvattenintaget inte är känsligt för viss grumling men att större föremål eller högre halter av skadliga främmande ämnen kan vara problematiskt.

Östhammars kommun anser att MKB:n bör kompletteras med en utförligare beskrivning av de risker för påverkan på kylvattenintaget som havsvattenintaget innebär, till exempel vilken nivå på grumling som kan förväntas ske och var gränsen för påverkan går samt om några av de ämnen som det kan bli aktuella för SKB att använda är sådana skadliga ämnen som kan vara problematiska. Risker både i samband med planerade och oplanerade utsläpp bör beskrivas.

Gemensam utloppsledning med länshållningsvatten

SKB anger som ett möjligt alternativ att ha en gemensam utloppsledning för rejekt- och backspolningsvatten från vattenreningen och länshållningsvatten från SFR. SKB anför att det totalt sett innebär ett ökat flöde i en och samma utsläppspunkt och att halterna av salt blir något lägre. Vidare anføres att inga betydande kumulativa effekter bedöms uppstå. Det framgår dock inte vilka flöden detta kan komma att innebära och om det kan få andra konsekvenser som till exempel ökad risk för grumling till följd av det högre flödet. Östhammars kommun anser att SKB bör redovisa underlaget för sin bedömning.

Kumulativa effekter

I bedömningarna av kumulativa effekter hanteras enbart de eventuella kumulativa effekterna av havsvattenuttaget och utbyggnaden av SFR. Östhammars kommun har uppfattat att även hamnutbyggnaden kan förväntas sammanfalla i tid med havsvattenuttaget och anser därför att bedömningen bör ta höjd även för denna verksamhet. Med tanke på den sökta verksamhetens långa drifttid anser kommunen även att eventuella kumulativa effekter med kärnbränsleförvaret bör beskrivas, åtminstone på en övergripande nivå.

Beskrivningen av de kumulativa effekterna är på en väldigt generell nivå och Östhammars kommun anser att det hade varit önskvärt med en mer kvantitativ bedömning för samtliga beskrivna effekter.

Yrkanden, villkorsförslag och bemyndiganden

Uttagets storlek

SKB söker tillstånd för uttag av 3 650 000 kubikmeter vatten per år men det är inte föreslaget någon reglering av maxflöden. Östhammars kommun anser att det hade varit önskvärt med ett tydligare underlag för hur stor variation som kan förväntas i intags- och utsläppsflöde samt eventuellt ett villkorsförslag för maximalt flöde eller en närmare motivering till varför det inte behövs.

Verkställighetsförordnande

SKB har framställt ett yrkande om verkställighetsförordnande. SKB anför bland annat att för att bergarbetena i SFR ska kunna påbörjas måste tillgången på processvatten vara säkerställd och att en försenad byggstart skulle kunna få till följd att SFR sammanfaller i tiden med kärnbränsleförvaret med kumulativa effekter som följd. SKB anför även att den sökta verksamheten är av mycket begränsad omfattning och inte bör ge upphov till några miljöeffekter av betydelse.

Östhammars kommun anser att det är angeläget att den här aktuella verksamheten kommer till stånd då det i och med regeringens tillåtlighetsbeslut är givet att tillstånd för utbyggnaden av SFR kommer att ges. Kommunen är dock tveksam till lämpligheten av ett verkställighetsförordnande. Även om det är angeläget att verksamheten kommer till stånd och miljöeffekterna kan förväntas vara små finns det behov av åtgärder för att hindra och motverka oacceptabel påverkan på människors hälsa och miljö. Det är för kommunen angeläget att det, för det fall det meddelas verkställighetsförordnande, meddelas villkor och krav på skyddsåtgärder som säkerställer att det inte kan uppkomma en oförutsedd och oacceptabel påverkan på omgivningen.

Kontrollprogram (villkor 5)

Östhammars kommun anser att villkor 5 bör kompletteras med en skrivelse om att kontrollprogrammet ska ges in till tillsynsmyndigheten innan verksamheten påbörjas, till exempel tre månader innan som i motsvarande villkorsförslag för utbyggnaden av SFR.

Övriga synpunkter

Hantering av tvättvatten

I ansökan anges att tvättvattnet efter neutralisering antingen kan pumpas tillbaka till recipienten eller omhändertas i tank för att sedan transporteras vidare till extern mottagare. En ytterligare möjlighet uppges vara att leda vattnet till kärnkraftverkets avloppsreningsverk. Östhammars kommun ställer sig tvekan till denna möjlighet och anser även att det hade varit önskvärt med en redogörelse för vilka externa mottagare det finns för denna typ av avfall.

Mål nr M 7062-14

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen

Yttrande över SKB:s yrkanden och villkorsförslag i prövningen av utbyggnad och fortsatt drift av SFR

Bakgrund

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) ansökte i december 2014 om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall (SFR) i Forsmark i Östhammars kommun. SKB lämnade samtidigt in en ansökan om tillstånd enligt kärntekniklagen.

Regeringen beslutade i maj 2016, efter en skrivelse från Östhammars kommun, att förbehålla sig rätten att pröva tillåtligheten av den planerade utbyggnaden. I och med regeringens beslut krävdes en tillstyrkan från kommunfullmäktige för att regeringen skulle få tillåta verksamheten.

Kommunfullmäktige i Östhammars kommun tillstyrkte i april 2021 utbyggnaden. Tillstyrkan var dock förenad med ett förbehåll om att regeringen vid en eventuell omprövning av verksamheten åter ska pröva tillåtligheten och då inhämta kommunfullmäktiges tillstyrkan innan tillåtlighet meddelas.

Regeringen beslutade i december 2021 att tillåta verksamheten enligt miljöbalken och gav samtidigt tillstånd enligt kärntekniklagen. Ärendena lämnades därefter åter till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt respektive Strålsäkerhetsmyndigheten för fortsatt prövning.

Den 31 mars 2022 lämnade SKB in en komplettering till mark- och miljödomstolen innehållande bland annat yrkanden och förslag till villkor. Eventuella synpunkter på yrkanden och villkorsförslag ska lämnas till domstolen senast den 15 juni 2022.

Östhammars kommuns synpunkter

Östhammars kommuns huvudfokus vid denna granskning har, precis som vid granskning av ansökan och övriga handlingar i prövningen, varit dels de lokala miljöfrågor som direkt påverkar kommunens medborgare, dels frågor som rör den långsiktiga säkerheten och ansvaret efter förslutning.

Även om Östhammars kommun har tillstyrkt utbyggnaden av SFR så har kommunen under hela prövningen haft synpunkter på villkorsförslagen. I kommunfullmäktiges beslut om tillstyrkan framhölls att kommunen utgår från att SKB i en efterföljande tillståndsprövning kommer att stå fast vid de tillståndsvillkor och åtaganden som presenterats vid handläggningen i mark- och miljödomstolen i frågan om tillåtligheten. Kommunen vill betona att SKB:s villkorsförslag har varit ett viktigt underlag i kommunens beslut om tillstyrkan.

SKB har flera pågående prövningar i Forsmarksområdet som på olika sätt är relaterade till varandra. Östhammars kommun noterar att SKB, såväl i denna prövning som i prövningarna av tillstånd till havsvattenuttag och hamnverksamhet, skjuter fram beslut i viktiga frågor. Det hänvisas även till prövningen av slutförvaret för använt kärnbränsle (Kärnbränsleförvaret) och att vissa frågor lämpligen prövas först i samband med att tillstånd ska meddelas för Kärnbränsleförvaret. Ett exempel är åtgärder för att reducera belastningen av övergödande ämnen på recipienten. Även om det i viss utsträckning kan finnas goda motiv till att skjuta fram beslut i vissa frågor, vill Östhammars kommun betona vikten av att förutsättningarna är väl utredda så att samtliga prövningar kan göras på ett fullgott underlag för den påverkan som respektive anläggning kan ge upphov till. Även de förväntade kumulativa effekter som kan identifieras vid prövningen bör beaktas. Om viktiga frågor skjuts på framtiden kan de komma att få stor påverkan på uppföljningen av tillståndet och även få stora konsekvenser i senare prövningar.

Yrkanden

SKB har i stort vidhållit tidigare framförda yrkanden men har kompletterat yrkandena med ytterligare ett reservationsvis yrkande om dispens enligt artskyddsförordningen samt ett yrkande om verkställighetsförordnande. Östhammars kommun har ingen synpunkt på det reservationsvisa yrkandet om artskyddsdispens. Gällande yrkandet om verkställighetsförordnande anför SKB att eftersom regeringens tillåtlighetsbeslut är bindande vid den nu efterföljande prövningen av tillstånd och villkor i mark- och miljödomstolen, ska tillstånd meddelas och tillståndsprövningen i praktiken ta sikte på skyddsåtgärder och villkor.

Östhammars kommun anser inte att regeringens tillåtlighetsbeslut och att den efterföljande prövningen ska ta sikte på skyddsåtgärder och villkor i sig motiverar ett verkställighetsförordnande. Behovet av skyddsåtgärder för att hindra och motverka oacceptabel påverkan på människors hälsa och omgivande miljö är nu föremål för prövning och kan bli föremål för överprövning. Även om behovet av att erbjuda slutförvarskapacitet inom kort är angeläget och SKB är beredda att ställa ekonomisk säkerhet är det för Östhammars kommun angeläget att det, för det fall det meddelas verkställighetsförordnande, meddelas villkor och krav på skyddsåtgärder som säkerställer att det inte kan uppkomma en oförutsedd och oacceptabel påverkan i omgivningen. Kommunen vill åter betona att kommunen inför sitt beslut om tillstyrkan har utgått från att SKB i en efterföljande tillståndsprövning ska stå fast vid de tillståndsvillkor och åtaganden som presenterats vid handläggningen i mark- och miljödomstolen i frågan om tillåtligheten.

Förslag till villkor

Östhammars kommun noterar att SKB nu föreslår ett antal ändringar i de villkorsförslag som presenterades i samband med prövningen av tillåtligheten, senast vid huvudförhandlingen hösten 2019. SKB har i vissa delar tillmötesgått synpunkter som framförts av kommunen. Kommunen har inga synpunkter på villkorsförslag 1-3, 6-7, 9, 12-14 samt 16-19 och nedan redogörs närmare för kommunens syn på övriga villkor.

Utsläpp till luft (tidigare villkorsförslag 11 som nu utgår)

SKB föreslår att det tidigare föreslagna villkoret om krav på att maskiner och fordon ska uppfylla Trafikverkets generella miljökrav eller motsvarande krav ska utgå med hänvisning till att det inte är lämpligt att hänvisa till Trafikverkets generella krav i villkor som avses gälla under lång tid. SKB anför att de kvarstår vid åtagandet att ställa höga miljökrav på maskiner och fordon och hänvisar även till villkor 17 om energiförbrukning och klimatpåverkande gaser. Östhammars kommun noterar att SKB gör detta åtagande och har med det i beaktande inga synpunkter på att villkoret utgår.

Etablering av bulleralstrande arbeten (villkor 4)

SKB har föreslagit ett villkor om när under året som bulleralstrande arbeten får påbörjas. Östhammars kommun är positivt till villkorsförslaget men har redan tidigare framfört ett önskemål om ett förtydligande gällande vad som avses med "ytterligare åtgärder" i villkorsförslagets sista mening.

SKB omformulerade i samband med huvudförhandlingen hösten 2019 denna del av villkoret genom ett tillägg om likartad typ av buller. Kommunen anser dock att det behövs ett förtydligande även gällande bullernivåer och att villkoret bör kompletteras med en skrivning om nivåer, till exempel "... arbeten med likartad typ av buller och bullernivåer".

Transporter (villkor 5)

SKB har föreslagit en omformulering i villkor 5 gällande definitionen av till och från vilket område transporter ska regleras. Den tidigare formuleringen "anläggningsområdet för SFR" har ersatts av "Forsmarks industriområde" för att inte även reglera den tunga trafiken inom industriområdet. Östhammars kommun har inga synpunkter på denna omformulering.

SKB har även föreslagit ett tillägg i villkoret som innebär att ett större antal tunga transporter till och från SFR, efter godkännande från tillsynsmyndigheten, får göras under kvällar och helger. Östhammars kommun anser att det föreslagna tillägget bör utgå då kommunens bedömning är att det bör gå att planera verksamheten så att man kan undvika tung trafik utanför de angivna tiderna. SKB anför som ett argument för tillägget att det till exempel i vissa produktionscykler med gjutning krävs kontinuerlig försörjning med betong. Då det i SKB:s ansökan om tillstånd ingår tillverkning av betong anser kommunen inte att SKB anger några tungt vägande skäl som gör att kommunens bedömning är orimlig.

Tunga transporter på väg och de störningar som det innebär för boende längs vägarna har genom hela prövningen varit en viktig fråga för Östhammars kommun. Kommunen vill åter betona att de villkorsförslag som SKB lämnat tidigare i prövningen utgjort ett viktigt underlag för kommunens tillstyrkan.

Östhammars kommun har tidigare framfört att det hade varit önskvärt med ett villkor eller tydligare åtagande från SKB gällande transporter av bergmassor sjövägen. Kommunen anser fortsatt att ett villkor om prioritering av sjötransporter bör ingå i tillståndet. Eftersom SKB nu anför att fortsatta utredningar har bekräftat att förutsättningarna för sådana sjötransporter är goda bör SKB kunna godta en reglering gällande sjötransporter. Ett sådant villkor, eller tillägg till villkor 5, skulle kunna lyda enligt följande:

SKB ska så långt möjligt transportera bergmassor sjövägen. SKB ska i den årliga miljörapporten redovisa andelen bergmassor som transporterats land- respektive sjövägen och skälen till varför det inte varit möjligt att transportera bergmassor sjövägen.

Kommunen uppfattar i vart fall att SKB åtagit sig att tillse att transport av bergmassor så långt möjligt sker sjövägen och att i den årliga miljörapporten redovisa hur massorna har transporterats och en förklaring till fördelningen mellan sjö- och vägtransporter.

Arbeten i vatten (villkor 8)

SKB har föreslagit ett villkor om åtgärder för att minimera grumling vid arbeten i vatten. Östhammars kommun står kvar vid tidigare framförd synpunkt om att villkor 8 är alltför vagt och inte innebär några regelrätta krav på vidtagande av försiktighetsmått och vilken effekt de ska ha. Kommunen har tidigare ställt sig bakom Länsstyrelsen i Uppsala läns förslag att reglera när under året som grumlande arbeten i vatten får utföras och kommunen står kvar vid sin synpunkt även i denna del. Om det inte bedöms möjligt att begränsa grumlande arbeten till tiden mellan 1 december och 31 mars anser kommunen att villkoret åtminstone behöver förtydligas.

I sammanhanget vill kommunen även understryka vikten av att hantera eventuella kumulativa effekter vid arbeten i vatten. Både den ändring som föreslås i SKB:s komplettering av hamnansökan (enligt samrådsunderlaget) och uttaget av havsvatten riskerar att orsaka grumling i samma område som utbyggnaden av SFR. Med beaktande av att SKB yrkar verkställighetsförordnande är det angeläget att den samlade förväntade påverkan kan bedömas för att kunna bedöma behov av skyddsåtgärder i detta mål.

Utsläpp av länshållningsvatten (villkor 10)

Östhammars kommun har inga synpunkter på det föreslagna villkoret men vidhåller tidigare framförd synpunkt om att det även bör finnas ett villkor om utsläpp av länshållningsvatten under drift- och utvecklingsskedet. Om SKB inte presenterar ett sådant förslag bör åtminstone ett förtydligande lämnas gällande varför SKB inte bedömer det motiverat. Även om olja och suspenderade ämnen inte är ett problem under dessa senare skeden bör det, enligt kommunens uppfattning, finnas andra miljöstörande ämnen som behöver övervakas.

Rening av kväveförorenat vatten från bergarbeten (villkor 11)

SKB har föreslagit ett nytt villkor om rening av kväve från lakvatten från bergupplag och, om möjligt, från länshållningsvatten under byggskedet. Rening av lakvatten ingick tidigare som en del av villkor 9.

Östhammars kommun är positivt till att det numera även finns ett villkor som omfattar kväverening av länshållningsvatten men anser att villkoret är för otydligt formulerat. Otydligheten gäller främst när det kan anses vara möjligt att rena länshållningsvattnet på kväve. Det framgår inte vem som gör denna bedömning eller var gränsen går för om det kan anses vara möjligt. Kommunen anser att villkoret behöver förtydligas, alternativt bör tillsynsmyndigheten ges ett bemyndigande kopplat till detta.

Kommunen anser även att villkoret är otydligt gällande när behandlingen av lakvatten från bergupplag och länshållningsvatten under byggskedet får avbrytas. I denna del finns dock ett bemyndigande till tillsynsmyndigheten (bemyndigande B.6) men kommunens bedömning är att en ökad tydlighet i villkoret skulle förenkla för både verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet.

Kommunen är positivt till de utsläppsbegränsande åtgärder som villkoret innebär men anser att ansökan behöver kompletteras med information om vilka reningsmetoder som avses att användas eller åtminstone vilka alternativ som undersökts. I det tidigare villkorsförslaget skulle lakvattnet renas på kväve i avloppsreningsverket i Forsmark. SKB anför i sitt yttrande att de har undersökt andra möjliga sätt att omhänderta kväveförorenat vatten men redovisar inte vilka dessa sätt är.

Kompensation för habitatförlust för fisk vid utfyllnad av vatten (villkor 15)

Utfyllnaden av vattenområde för att skapa verksamhetsytor för framförallt lagring och hantering av bergmassor orsakar permanent förlust av grundområden som är viktiga för fiskproduktionen. SKB har föreslagit ett villkor om att betala en fiskeavgift eller, i eget val, vidta lokala fiskevårdande åtgärder för motsvarande belopp. Villkoret är delvis omformulerat sedan huvudförhandlingen 2019.

Östhammars kommun anser att det ska vidtas lokala fiskevårdande åtgärder istället för att betalas en fiskeavgift och att villkoret bör justeras i enlighet med detta.

Kommunen anser vidare att villkoret bör omformuleras så att åtgärderna ska godkännas av tillsynsmyndigheten innan de genomförs och inte enbart redovisas till myndigheten i efterhand.

Kommunen vill även uppmärksamma på att det i villkoret står Öresundsgrepen och inte Öregrundsgrepen som antas vara den vattenförekomst som åsyftas.

Bemyndigande till berörd tillsynsmyndighet

Östhammars kommun har inga synpunkter gällande bemyndigande B.2-B.5.

Östhammars kommun önskar ett förtydligande från SKB gällande bemyndigande B.1. Det är för kommunen inte tydligt vad som avses och om det är kopplat till ett visst villkor.

Angående bemyndigande B.6 anser kommunen, i enlighet med ovan framförda synpunkter, att om villkoret ska bibehålla den föreslagna formuleringen bör det kompletteras så att det även omfattar beslut om huruvida det är möjligt att rena länshållningsvattnet på kväve eller inte.

Angående bemyndigande B.7 anser kommunen, även det i enlighet med ovan framförda synpunkter, att tillägget som gör att det behövs bör utgå och därmed finns det inte heller ett behov av bemyndigandet.

Kommunen anser att det behövs ett bemyndigande gällande de lokala fiskevårdande åtgärderna i villkor 15.

Prövotid och utredningsföreskrifter

SKB föreslår att frågan om åtgärder för att reducera belastningen av övergödande ämnen på recipienten skjuts upp under en prövotid. Under prövotiden ska SKB följa upp och bedöma utsläppet av övergödande ämnen från lakvatten från bergupplag och länshållningsvatten från bergarbeten. SKB föreslår att de senast ett år efter att domstolen avgjort frågan om tillstånd till Kärnbränsleförvaret ska presentera förslag på åtgärder för kompensation för både SFR och Kärnbränsleförvaret.

SKB anför bland annat att eventuell lokal kvävepåverkan från länshållningsvattnet under utbyggnadsarbetena kommer att undvikas eftersom utsläppspunkten kommer att placeras så att flödet späds följer kylvattenströmmen till kärnkraftverket. Även om kommunen kan hålla med om att det uppstår en minskad lokal påverkan till följd av kylvattenströmmen anser kommunen inte att det är ett argument för att skjuta fram genomförandet av åtgärder. Den höga genomströmningen, och därmed utspädningen, förändrar inte den totala mängden kväve som tillförs vattenförekomsten. Kommunen anser, med utgångspunkt i de kväveutsläpp som SKB redogjort för i bilaga SFR-U K:16, att utsläppen från SFR måste anses utgöra en väsentlig del av de sammanlagda kväveutsläppen och att skyddsåtgärder bör övervägas.

SKB framhåller i sitt yttrande att bolaget har för avsikt att i första hand, så långt det är rimligt, reducera belastningen av övergödande ämnen på recipienten genom utsläpps begränsande åtgärder i den egna verksamheten. Östhammars kommun uppfattar att förändringarna i villkorsförslag 9 och 11 innebär att SKB har för avsikt att vidta åtgärder för att uppnå en bättre kväverening och därmed minska behovet av kompensation. Kommunen är naturligtvis positivt till dessa utsläpps begränsande åtgärder men anser att de eventuella kompensationsåtgärder som behövs med anledning av SFR bör hanteras inom denna prövning.

Östhammars kommun kan acceptera att frågan om kumulativa effekter hanteras i prövningen av Kärnbränsleförvaret men ställer sig frågande till det SKB anför om att åtgärder i recipienten naturligt hänger ihop med Kärnbränsleförvaret. Kommunen har även uppfattat att det för Kärnbränsleförvaret pågår utredningar om berguttag med metoder som skulle innebära att det används mindre sprängmedel och därmed blir mindre kväveutsläpp. Det är naturligtvis positivt om kväveutsläppen minskas men det förstärker ytterligare kommunens tveksamhet till bedömningen om att åtgärderna naturligt hänger ihop med Kärnbränsleförvaret.

SKB anför att de alltså har för avsikt att anlägga en våtmark eller vidta andra åtgärder för att reducera den generella belastningen av övergödande ämnen på recipienten. Östhammars kommun ställer sig därför frågande till anledningen för att skjuta upp dessa åtgärder. Det är svårt att bedöma exakt vilken rening en våtmark eller andra kompensationsåtgärder kommer att ha och ett tidigare

anläggande innebär en möjlighet att utvärdera dess funktion. Åtgärden eller åtgärderna bör kunna utformas och dimensioneras efter beräkningar av kväveutsläpp. Om tidigare beräkningar inte längre är aktuella bör SKB ha det underlag och den kunskap som krävs för att göra nya beräkningar.

Östhammars kommun anser inte att det finns tillräckliga skäl för att skjuta fram frågan om kompensation. Det kväve som har sitt ursprung i den här aktuella verksamheten bör, enligt kommunens bedömning, hanteras inom denna prövning. Om det ändå kan anses finnas skäl för provotid motsätter sig kommunen att provotiden kopplas till prövningen av Kärnbränsleförvaret. SKB:s förslag om att provotidsutredningen ska redovisas senast ett år efter att domstolen avgjort frågan om tillstånd till Kärnbränsleförvaret är en oviss tidpunkt som inte borde vara förenlig med bestämmelsen för uppskjutande av frågor vilken anger att den uppskjutna frågan ska avgöras så snart som möjligt. Med denna utformning av provotiden är sannolikheten stor att redovisningen sker först när SFR är utbyggt och kväveutsläppen upphört.

Det är av stor vikt för kommunen att åtgärder vidtas för att minimera kvävebelastningen på Öregrundsgrepen. I kommunfullmäktiges beslut om att tillstyrka utbyggnaden betonade kommunen vikten av att målet med kompensationsåtgärderna specificeras vid en eventuell tillståndsprövning men istället skjuter SKB ytterligare på frågan. Kommunen vill åter betona att de villkorsförslag som SKB lämnat tidigare i prövningen utgjort ett viktigt underlag för kommunens tillstyrkan.

Övriga synpunkter

SKB:s övriga ansökningar avseende planerade verksamheter i Forsmark

Östhammars kommun är positivt till att SKB ansökt om havsvattenuttag samt om utökad hamnverksamhet. De båda föreslagna verksamheterna hanterar viktiga problem som kommunen lyft under processen; tillgången på färskvatten och trafikrelaterade störningar för boende längs vägarna till Forsmark.

Gällande hamnverksamhet uppfattar dock kommunen att det, kopplat till prövningen av SFR, finns en otydlighet gällande bergupplag för bergmassor från Kärnbränsleförvaret inför utskeppning via hamnen. Det hade varit önskvärt med ett tydliggörande från SKB gällande eventuellt behov av upplagsytor för bergmassor från Kärnbränsleförvaret inom SFR:s verksamhetsområde. Kommunen uppfattar att sådana upplagsytor inte omfattas av den här aktuella ansökan.

Kommunen har förståelse för SKB:s önskemål om en samordnad prövning för dessa tre ansökningar med tanke på hur starkt beroende SFR-utbyggnaden är av de två andra verksamheterna. Även om kommunen i grunden är positivt till de ansökta verksamheterna vill kommunen betona vikten av att förutsättningarna är väl utredda i respektive mål så att samtliga prövningar grundas på ett fullgott underlag.

Naturgrus

SKB har tidigare angett att uttag av naturgrus kommer att minimeras genom att de bergmassor som tas ut i projektet kommer att återanvändas i anläggningen. I

sitt yttrande anger SKB nu att de, av produktionstekniska skäl, behöver ha möjlighet att använda naturgrus som ballast i sprutbetong. För övriga betongfraktioner kvarstår SKB:s åtagande om att undvika användning av naturgrus.

Östhammars kommun har förståelse för detta men anser att det är önskvärt med ett åtagande om att redovisa eventuell användning av naturgrus samt motiv för detta, förslagsvis i den årliga miljörapporten.

Upptag av feldeponerat avfall

SKB har uppgett att det så kallade feldeponerade avfallet ska tas upp från SFR innan utbyggnaden påbörjas. Östhammars kommun har uppfattat att det kan komma att innebära behov av åtminstone tillfällig förvaring av avfallet inom SFR:s verksamhetsområde ovanjord innan det transporteras vidare till Studsvik. Kommunen anser att det behövs ett förtydligande från SKB om upptaget och dess eventuella påverkan på SFR-utbyggnaden.

Kommunens fortsatta roll och finansiering

Östhammars kommun anser sig ha befogad rätt till insyn i utvecklingen av SFR även efter det att ett eventuellt tillstånd enligt miljöbalken har meddelats och har genom åren återkommande betonat vikten av kommunens fortsatta roll. Det gäller dels den fortsatta stegvisa prövningen enligt kärntekniklagen men även andra områden där kommunen och dess medborgare påverkas. Ett sådant område där kommunen (eller dess framtida motsvarighet) förväntas få en viktig roll är gällande det långsiktiga informationsbevarandet, det vill säga informationsbevarande efter förslutning av SFR.

Genom sitt förbehåll i tillstyrkan av verksamheten vill kommunfullmäktige säkerställa kommunens roll i eventuella framtida beslutsprocesser. Med anledning av de osäkerheter som finns kopplade till tidsplanen och eventuella behov av anläggningen för icke-kärntekniskt avfall, bedömer Östhammars kommun att förutsättningarna kan komma att ändras och därmed leda till en omprövning av verksamheten innan förvaret försluts.

Det är av avgörande betydelse för Östhammars kommun att även efter att tillstånd meddelats ha möjlighet att vara en aktiv part i slutförvarsfrågan. En förutsättning för kommunens deltagande är att arbetet är fullt ut finansierat med externa medel så att kommunens medborgare/skattebetalare inte belastas med kostnaderna för hanteringen av ett nationellt problem.

Avfallsplan för Östhammars kommun

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	Datum XXX och § XXX
Ersätter tidigare version	Instansförkortning, datum och § XXX
Gäller för	KS, nämnder, bolag/koncernen
Dokumentansvarig	Myran Olsson, avfallschef

Utställningshandling

Förord

Avfallsplanen för Östhammars kommun har tagits fram under år 2021-2022. Arbetet har genomförts av en projektgrupp med stöd av Miljö & Avfallsbyrån.

Projektgruppen har utgjorts av följande personer:

Myran Olsson, chef Avfallsenheten

Camilla Andersson, miljöstrateg Växande kommun, Östhammars kommun

Eleonor Zeidlitz, handläggare, Miljö & Avfallsbyrån

Jörgen Leander, projektledare, Miljö & Avfallsbyrån

Styrgrupp för projektet har utgjorts av följande personer:

Ulf Andersson, chef Sektor samhälle, Östhammars kommun

Marie Berggren, chef Verksamhet Växande kommun, Östhammars kommun

Johan Nilsson, chef Miljöenheten Sektor samhälle, Östhammars kommun

Myran Olsson, chef Avfallsenheten (projektägare)

Östhammars kommun, 2022-05-16

Sammanfattning

Östhammars kommun har tagit fram en ny avfallsplan där samråd har skett med olika aktörer vid bland annat workshoppar. Arbetet har skett i samarbete med Miljö & Avfallsbyrån.

Genom mål och åtgärder i avfallsplanen vill kommunen förebygga avfall, öka återanvändning och återvinning samt minska miljöpåverkan från avfallet. Avfallsplanen lägger grunden för en inriktning mot ett mer hållbart samhälle där användning av resurser och hantering av avfall bygger på principer om resurshushållning och cirkulär ekonomi. Alla som lever och verkar i Östhammars kommun omfattas av avfallsplanen.

Planen innehåller tre mål. Målen utgår från bland annat de nationella miljö kvalitetsmålen, de globala hållbarhetsmålen, den nationella avfallsplanen och aktuell lagstiftning, kommunens övriga mål och strategier samt diskussioner i avfallsplaneringsprocessen. Avfallsplanens mål är:

1. Cirkulera mera
2. Sortera mera
3. Minska miljöpåverkan

Till varje mål hör styrtal med målvärden. Styrtal, där önskad trend eller målvärden anges, visar på en mer konkret nivå vad som ska uppnås inom de tre målen. Styrtalen avser i första hand de avfallsslag som kommunen har rådighet över. Avfallsplanen innehåller styrtal och målvärden om bland annat minskade avfallsmängder, minskat matsvinn, ökad återanvändning, ökad återvinning, nöjdhet med tillgänglighet och tömning av papperskorgar, minskad mängd farligt avfall i hushållens restavfall och fossilfria transporter.

Till målen hör åtgärder som ska genomföras för att målen ska kunna nås. Flera åtgärder i avfallsplanen handlar om att förbättra förutsättningarna för att förebygga och återvinna avfall genom att exempelvis undersöka möjligheten att starta konceptet "Fritidsbanken" samt förbättra källsorteringen i kommunala verksamheter. Andra åtgärder i avfallsplanen handlar om kommunikation och att höja kunskapsnivån och motivationen för allmänheten men också åtgärder för kommunens interna organisation gällande att förebygga och återvinna avfall. I avfallsplanen finns även åtgärder som syftar till att minska nedskräpningen.

Avfallsplanen kommer följas upp varje år. Uppföljningen kommer att samordnas av avfallsenheten.

Läsanvisning

Avfallsplanen består av ett huvuddokument med tillhörande bilagor. Huvuddokumentet innefattar bland annat avfallsplanens syfte, mål för avfallshanteringen inom kommunen, styrmedel för att uppnå målen, konsekvenser av genomförande av planen samt en beskrivning av hur planen ska följas upp.

I bilagor till planen presenteras 1) handlingsplan med åtgärder inkl ansvarsfördelning och resursbehov, 2) nulägesbeskrivning, 3) nedlagda deponier, 4) uppföljning av tidigare avfallsplan och 5) miljöbedömning.

Innehåll

1	INLEDNING	8
1.1	Bakgrund och syfte	8
1.2	Innehåll i en kommunal avfallsplan	8
1.3	Organisation för framtagande av avfallsplanen	9
1.4	Genomfört samråd	9
2	MÅL OCH ÅTGÄRDER	10
2.1	Bakgrund till mål och åtgärder	10
2.2	Utvecklingsområden och lokala förutsättningar	12
2.3	Målstruktur	13
2.4	Mål 1: Cirkulera mera	14
2.5	Mål 2: Sortera mera	15
2.6	Mål 3: Minska miljöpåverkan	16
3	STYRMEDEL	17
3.1	Kommunikation	17
3.2	Avfallsföreskrifter	17
3.3	Avfallstaxa	18
3.4	Upphandling	18
3.5	Fysisk planering	18
3.6	Tillsyn	19
3.7	Kommunens egen verksamhet som gott exempel	19
4	FORTSATT PLANERINGSPROCESS OCH UPPFÖLJNING	21
5	FRAMTIDA AVFALLSHANTERING OCH AVFALLSFLÖDEN	22
5.1	Utvecklingstendenser	22
5.1.1	Befolkningsprognos	22
5.1.2	Avfall som omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar	22
5.1.3	Övrigt avfall från verksamheter	23
5.2	Prognos över avfallsmängder	23
5.3	Behov av insamlingssystem och anläggningar	24
5.3.1	Avfall som omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar	24
5.3.2	Övrigt avfall från verksamheter	25
5.4	Koppling till fysisk planering	25
5.5	Investeringar kopplade till nya insamlingssystem och anläggningar	26
6	KONSEKVENSER AV AVFALLSPPLANEN	27
6.1	Miljö	27
6.2	Ekonomi	27
6.2.1	Personella resurser	28
6.2.2	Avfallstaxa	28
6.2.3	Ekonomiska konsekvenser på längre sikt	29
6.3	Service	29
6.4	Barnperspektiv	29

Bilagor

Bilaga 1 Handlingsplan med åtgärder

Bilaga 2 Nulägesbeskrivning

Bilaga 3 *Nedlagda deponier*

Bilaga 4 *Uppföljning av tidigare avfallsplan*

Bilaga 5 *Miljöbedömning (MKB) av avfallsplan för Östhammars kommun*

Utställningshandling

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Enligt 15 kap 41 § Miljöbalken ska varje kommun ha en renhållningsordning som innehåller de föreskrifter om hantering av avfall som gäller för kommunen samt en avfallsplan. Avfallsplanen ska enligt Miljöbalken innefatta allt avfall som uppstår i kommunen. Enligt 9 kap 8 § Avfallsförordningen (2020:614) ska avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och revideras vid behov.

Denna avfallsplan har tagits fram av Östhammars kommun.

Syftet med avfallsplanen är att:

- vara ett aktivt verktyg för att förebygga att avfall uppstår och att det avfall som uppstår ses som en möjlig resurs
- bidra till kunskap och engagemang om förebyggande och hantering av avfall och därigenom inspirera till handlingar som leder till att avfallsplanens mål uppnås
- bidra till inriktningen i andra styrdokument och planer och skapa förutsättningar för att kommunala planer och styrmedel strävar i samma riktning mot en hållbar och attraktiv kommun

Fokus i denna avfallsplan ligger på avfall som ingår inom kommunalt ansvar. Uppgifter avseende övriga avfallsslag och anläggningar redovisas översiktligt, i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter. Avfallsplanens mål bör alla som lever och verkar i Östhammars kommun arbeta efter, medan styrtalet och åtgärder i första hand avser de avfallsslag kommunen har rådighet över. Innehåll i en kommunal avfallsplan

Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner för förebyggande och hantering av avfall (NFS 2020:6) reglerar innehållet i en kommunal avfallsplan. Till föreskrifterna finns även en vägledning (Naturvårdsverket rapport 6760).

I arbetet med att ta fram avfallsplanen ska fokus ligga på att ta fram mål och åtgärder för att förebygga och hantera avfall. Mål och åtgärder ska utgå från de nationella miljö kvalitetsmålen, etappmålen samt andra relevanta mål, strategier och planer. Mål och åtgärder för minskad nedskräpning ska finnas.

För det avfall som kommunen ansvarar för ska planen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera avfallet. Det omfattar kommunalt avfall, vilket innebär avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, slam från enskilda avlopp, latrin och bygg- och rivningsavfall som inte uppkommer i yrkesmässig verksamhet samt avfall som uppkommer i kommunens egna verksamheter. Planen ska även innehålla mål och åtgärder för avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar, i den utsträckning som kommunen kan påverka detta.

Planen ska beskriva de åtgärder som planeras för att uppnå de uppsatta målen samt hur målen kommer att följas upp. Planen ska även beskriva vilka styrmedel kommunen planerar att använda för att genomföra åtgärderna och uppnå målen.

1.2 Organisation för framtagande av avfallsplanen

Denna avfallsplan har tagits fram av en brett sammansatt projektorganisation med projektgrupp och styrgrupp. Projektgruppen har utgjorts av chefen för Avfallsenheten, miljöstrategen inom sektor Samhälle och projektledare från Miljö & Avfallsbyrå. Projektgruppen har tagit fram förslag till mål och åtgärder samt avfallsplanens olika delar. Miljö & Avfallsbyrå har utgjort stöd i arbetet med avfallsplanen. Avstämningar med styrgruppen har genomförts löpande. I styrgruppen har ingått chefer för Sektor Samhälle. Under arbetets gång har även avstämningar gjorts i specifika frågor med berörda funktioner inom kommunen.

1.3 Genomfört samråd

En viktig del i arbetet med framtagande av avfallsplanen har varit att samråda om mål och åtgärder med berörda aktörer och att fånga upp önskemål och erfarenheter utifrån olika perspektiv. Interna diskussioner har skett löpande i projektgruppen och avstämningar har skett med styrgruppen. Ett brett samråd har skett genom bland annat politisk förankring i kommunen och workshoppar för interna och externa aktörer där olika kommunala funktioner samt fastighetsägare, företag och organisationer varit inbjudna. Vid workshopparna har mål och utvecklingsområden och tänkbara åtgärder diskuterats ur olika perspektiv.

Samråden omfattar även lagstadgad utställning enligt Miljöbalken. Utställningen genomfördes under sommaren 2022. Utställningen annonserades på kommunens digitala hemsida där också handlingarna fanns tillgängliga. Planen ställdes även ut i entrén till kommunhuset och på kommunens fem bibliotek. Annons om samrådet har har gått ut i AnnonsNytt, en gratistidning som delas ut till kommunens alla hushåll.

Samråd har även skett genom utskick till alla berörda politiska nämnder och berörda styrelser, berörda kommunala verksamheter och bolag, Länsstyrelsen, insamlingsentreprenör och mottagare av avfall från kommunen, större fastighetsägare och bostadsbolag, företag och organisationer/föreningar.

Inkomna synpunkter har beaktats och i relevanta delar har dessa lett till justeringar i framtagna handlingar. Inkomna synpunkter och kommunens bemötande av dessa, har dokumenterats i en samrådsredogörelse.

2 Mål och åtgärder

2.1 Bakgrund till mål och åtgärder

Grundläggande vid framtagande av mål och åtgärder i avfallsplanen för Östhammars kommun är att mål och åtgärder ska bidra till ett mer hållbart samhälle där användning av resurser och hantering av avfall bygger på principer om cirkulär ekonomi. Dessa principer innebär att avfall förebyggs, att resurser som har tagits i anspråk används på ett så effektivt och hållbart sätt som möjligt och att avfall som uppstår så långt möjligt återvinns i form av råvaror vid framställning av nya produkter.

Cirkulär ekonomi handlar om att samhället, för att hindra allvarlig resursbrist, måste använda fysiska resurser smartare. Miljöproblemen med dagens linjära resursförbrukning är väl kända men i en cirkulär ekonomi lyfts även ekonomiska aspekter in. Cirkulär ekonomi är grundläggande för FN:s hållbarhetsmål (Agenda 2030) om att väsentligt minska mängden avfall. EU arbetar också aktivt för en mer cirkulär ekonomi enligt en särskild handlingsplan.

Mål och åtgärder i denna avfallsplan utgår från:

- **Lokala och regionala mål och strategier**, såsom exempelvis ny översiktsplan (framtagande sker parallellt), kommunens antagna hållbarhetslöften inom delprogrammen klimat/energi, vatten och biologisk mångfald (ingår i Färdplan för ett hållbart län), samt policys avseende hållbarhet, inköp, upphandling och kost.
- **Mål enligt tidigare avfallsplan**. Den tidigare avfallsplanen innehåller mål om utsortering av farligt avfall vid Vaddika avfallsanläggning, minskad mängd hushållsavfall till Vaddika avfallsanläggning, insamling av matavfall, nyttiggörande av fosfor i avloppsslam och minskad latrinhämtning. Flera av målen kan i praktiken betraktas som åtgärder, vilka sammantaget anger en inriktning som i huvudsak fortfarande är relevant.
- **Utvecklingsområden och lokala förutsättningar**, enligt kapitel 2.2 nedan.
- **Avfallshierarkin**. Avfallsplanen bygger på prioriteringar som anges i EU:s avfallshierarki och Miljöbalken, det vill säga att man i första hand bör förebygga uppkomsten av avfall, i andra hand återanvända produkter, i tredje hand återvinna material, i fjärde hand utvinna energi och bara som sista utväg deponera.
- **De nationella miljökvalitetsmålen, etappmålen och den nationella avfallsplanen 2018-2023**. Riksdagen har beslutat om 16 nationella miljökvalitetsmål. Av dessa berörs avfallshanteringen främst av målen:
 - God bebyggd miljö
 - Giftfri miljö
 - Begränsad klimatpåverkan

Till de nationella miljökvalitetsmålen hör 20 etappmål som har beslutats av regeringen. Av dessa berörs avfallshantering och förebyggande av avfall främst av följande etappmål (fritt återgivet):

- Senast 2023¹ sorteras 75 % av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och biogas tas tillvara
- Senast 2025 förbereds för återanvändning eller materialåtervinns 70 % av bygg- och rivningsavfallet
- Senast 2025 förbereds för återanvändning eller materialåtervinns minst 55 % av kommunalt avfall, senast 2030 minst 60 % och senast 2035 minst 65 %
- Senast 2025 har livsmedelsavfallet minskat med 20 % per capita jämfört med 2020
- Andelen av livsmedelsproduktionen som når butik och konsument ska öka

I den nationella avfallsplanen lyfts mat, textil, elektronik, bygg- och rivningsavfall, plast och nedskräpning fram som viktiga strömmar att arbeta med.

- **Nationella åtgärdsprogrammet för havsmiljön.** I det nationella åtgärdsprogrammet för havsmiljö ingår åtgärder mot marint skräp. Åtgärd 23 handlar om att vid revidering av de kommunala avfallsplanerna ska belysas hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt att mål ska sättas upp för ett sådant arbete.
- **Mål och bestämmelser enligt EU:s direktiv om avfallshantering och cirkulär ekonomi, exempelvis:**
 - Mål om förberedelse för återanvändning eller återvinning av kommunalt avfall (implementerat i det svenska miljömalssystemet genom ovan nämnda etappmål).
 - Mängden matsvinn ska minska med 30 % till 2025 och 50 % till 2030.
 - Krav på separat insamling av textilavfall och farligt avfall till 2025 och matavfall till 2023.
- **EU:s klimatmål** om minskade växthusgasutsläpp, minskad energiförbrukning och mer förnybara bränslen.
- **FN:s globala hållbarhetsmål enligt Agenda 2030.** Agenda 2030 för hållbar utveckling antogs i september 2015 av FN:s generalförsamling och består av 17 mål och 196 delmål. I december 2020 antog riksdagen en inriktning för arbetet med genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling. Följande utvalda delmål (med numrering enligt FN:s lista över mål) är särskilt väsentliga för denna avfallsplan:
 - **11.6 Minska städernas miljöpåverkan:** Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.

¹ Det nationella etappmålet kan förväntas revideras med en fortsatt inriktning i linje med målet för 2023 gällande utsortering och behandling av matavfall.

- **12.3 Minska matsvinnet:** Till 2030 halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd.
- **12.5 Minska avfallsmängden:** Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

Målen i avfallsplanen avser främst förebyggande och hantering av avfall som kommunen ansvarar för, innefattande både avfall inom kommunalt ansvar för avfallshantering och avfall som uppstår i kommunal verksamhet. Vissa mål kan även vara tillämpliga för annat avfall i den utsträckning kommunen kan påverka detta genom olika kommunala styrmedel, såsom tillsyn och fysisk planering. Kommunen kan även genom exempelvis dialog med olika aktörer påverka hanteringen av avfallsslag som inte ingår i det kommunala ansvaret – såsom industriavfall och producentansvarsmaterial – vilket kan bidra till att avfallsplanens mål och övriga samhällseliga miljömal nås.

2.2 Utvecklingsområden och lokala förutsättningar

I arbetet med framtagande av den nya avfallsplanen för Östhammars kommun har utvecklingsområden identifierats utifrån bland annat svensk lagstiftning, nationella mål, lokala och regionala mål och strategier, erfarenheter från nuvarande avfallshantering i kommunen och diskussioner under arbetet med planen. Lokala förutsättningar av särskild betydelse för utvecklingen av avfallshantering har också identifierats.

Följande utvecklingsområden har identifierats, där behovet av mål och åtgärder bedömts vara särskilt prioriterat:

- Resurshushållning inom kommunens egna verksamheter, hos företag och bland befolkningen i stort behöver öka. Återanvändning behöver möjliggöras för att minska avfallsmängderna.
- Avfallshantering behöver bli ännu mer effektiv. Behov finns av att öka källsorteringen av matavfall, förpackningar och returpapper. Återvinningcentralerna behöver vara kostnadseffektiva men också kunna erbjuda sortering som möjliggör ökad materialåtervinning. Materialhanteringen på Väddika avfallsanläggning behöver förbättras och sorteringen behöver öka. Behov finns vidare av att säkra en långsiktigt hållbar avsättning för slam från avloppsreningsverk och från enskilda avlopp.
- Göra det ännu lättare för kommunens invånare att sortera och kunna lämna förpackningar och returpapper fastighetsnära.
- Sortering av kommunens eget verksamhetsavfall behöver möjliggöras och ske i samtliga kommunala verksamheter. Insamlingen av förpackningar, grovavfall och farligt avfall från de kommunala verksamheterna behöver samordnas.
- Behov finns att synliggöra och tydliggöra hur avfallshantering fungerar samt kommunicera vad som förväntas av enskilda invånare.

- Möjligheterna för besökare att lämna och sortera avfall på offentliga platser behöver förbättras. Kommunen behöver också kunna hantera ett ojämnt flöde av avfall under året kopplat till besöksnäringen. Utmaningar finns idag exempelvis vid hamnar, gästhamnar och på öar.
- Nedskräpningen behöver minska och förebyggas.

Exempel på lokala förutsättningar av särskild betydelse för utvecklingen av avfallshanteringen i kommunen är:

- Befolkningen ökar i kommunen och det är attraktivt att bygga men nybyggnation begränsas av begränsningar i VA-kapaciteten, vilket generellt gäller både kapaciteten för avloppsvattenrening och vattenproduktion.
- Kommunen har fem större tätorter – Östhammar, Gimo, Alunda, Österbybruk och Öregrund. Utveckling i tätorterna sker efter orternas respektive förutsättningar och styrkor, vilket även gäller avfallshanteringen.
- I kommunen finns stor landsbygd och nästan hälften av småhusen finns på landsbygden. Insamling av avfall på landsbygd är mer krävande p.g.a. exempelvis transportavstånd och hämtningsförhållanden.
- Stora säsongsvariationer av avfall förekommer i kommunen vilket beror på ett stort antal fritidsboende och många besökare framförallt sommartid. Detta påverkar avfallshanteringen exempelvis genom ökad administration, fler hämtställen sommartid och att återvinningscentralerna behöver ha kapacitet och bemanning för fler besökare sommartid. Det finns också flera gästhamnar i kommunen, där det finns behov av utvecklad avfallshantering.
- Kommunen har en lång kust och skärgård. För boende på öar sker avfallshämtning med båt, vilket innebär särskilda utmaningar.
- Stor förekomst av enskilda avloppsanläggningar i form av slutna tankar, slamavskiljare och minireningsverk. Behovet av slamtömning uppvisar stora säsongsvariationer.
- I kommunen finns stora industrier (Sandvik Coromant AB och Forsmarks kärnkraftverk samt Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB)) som genererar specifika avfallsslag. Härutöver finns några medelstora företag men framför allt många mindre företag.

2.3 Målstruktur

Avfallsplanen innefattar tre mål. Till varje mål hör styrtal med målvärden samt åtgärder. Styrtal, målvärden och åtgärder beskriver tillsammans vad Östhammars kommun avser att uppnå och vad som behöver göras. Målen och styrtalen för uppföljning av målen presenteras i kap **Fel! Hittar inte referenskälla..** Åtgärderna för att uppnå målen presenteras i bilaga 1.

Målstrukturen kan beskrivas enligt följande:

- *Mål.* Anger inriktningen på längre sikt (10-15 år) och omfattar alla som ger upphov till avfall, såväl kommunala verksamheter (förvaltningar och bolag) som medborgare och företag.
- *Styrtal.* Anger på en mer konkret nivå vad som ska uppnås. Till styrtalen hör mätbara och tidsatta målvärden. Kommunstyrelsen och ansvariga nämnder i kommunen ska arbeta in styrtal med målvärden i sina budgetar och verksamhetsplaner.
- *Åtgärder.* Anger hur målen och styrtalens målvärden ska uppnås. Åtgärderna som är formulerade på ett övergripande sätt, arbetas in och konkretiseras i plan och budget för respektive ansvarig förvaltning eller bolag.

För att uppnå samtliga mål krävs emellertid genomgripande förändringar av samhällets produktions- och konsumtionsmönster, vilket naturligtvis inte fullt ut kan ske under de år som denna avfallsplan gäller. Avfallsplanen är dock ett viktigt verktyg för att på lång sikt bidra till en hållbar utveckling. Alla som lever och verkar i Östhammars kommun omfattas av avfallsplanen, vilket ger ytterligare skjuts till de förändringar som krävs.

2.4 Mål 1: Cirkulera mera

I Sverige har vi en livsstil som slukar stora mängder fysiska resurser. Om alla människor på jorden konsumerade på det sättet vi gör i Sverige skulle det behövas fyra jordklot. Detta får givetvis en negativ påverkan på både miljö och klimat och därför behöver vi se till att skapa mindre avfall och konsumera på ett mer cirkulärt sätt.

Vi kan minska vår förbrukning på olika sätt. Till exempel genom att minska vårt matsvinn och fundera på ifall allt det vi köper verkligen är sådant som vi har behov av. Vi kan också förlänga livslängden på sådant vi redan har istället för att slänga och köpa nytt. Många saker går att laga när de gått sönder. Produkter som man inte använder så ofta kan vi låna av varandra, i stället för att var och en ska skaffa egna exemplar. En stor del av sådant som slängs skulle kunna återanvändas av någon annan i stället för att bli avfall.

Styrtal:

- Total mängd kommunalt avfall², kg/person³
Målvärde: Nedåtgående trend
- Mängd matsvinn från kommunala storkök, g/portion
Målvärde: Mindre än 10 g/portion år 2030, vilket innebär en kontinuerlig minskning per år med ca 15 %

² Med kommunalt avfall menas det som anges i 15 kap. 3 § miljöbalken.

³ Avfall Web: Mängd insamlat kommunalt avfall, totalt inkl. trädgårdsavfall (kg/person). Summan av mängd utsorterat avfall och restavfall som samlas in från hushåll och verksamheter inom kommunalt avfallsansvar eller producentansvar, exklusive bygg- och rivningsavfall, latrin och avloppsfraktioner. Mängden inkluderar avfall som hämtas vid fastigheten eller lämnas vid återvinningscentraler och återvinningsstationer. Antal personer inkluderar permanentboende invånare, gästnätter, fritidshusboende och arbetsplatsnetto.

- Antal krav i upphandlingar eller aktiviteter som initieras i upphandlingsprocessen och som leder till resurshushållning och bidrar till en cirkulär ekonomi, antalet krav/aktiviteter
Målvärde: Minst 7 st krav eller åtgärder som initierats i upphandlingsprocessen per år
- Andel av medborgarna som uppger att de regelbundet lämnar kläder, möbler och andra föremål till återbruk⁴, %
Målvärde: Uppåtgående trend
- Andel av medborgarna som uppger att de regelbundet köper begagnade kläder, möbler och andra föremål⁵, %
Målvärde: Uppåtgående trend

Utgångsvärden:

Total mängd kommunalt avfall, kg/person (2020): 411

Mängd matsvinn från kommunala storkök (2021): 45 g/portion

Utgångsvärden för övriga styrtal tas fram baserat på resultat från kommande medborgarundersökning.

2.5 Mål 2: Sortera mera

En del material kan inte återanvändas och då behöver det kunna återvinnas i annan form så att det kan bli råvara vid tillverkning av nya produkter. På det sättet kan materialet slutas i ett kretslopp och materialåtervinnas i stället för att förbrännas eller deponeras.

Om vi sorterar vårt avfall och ser till att inte blanda olika typer av material blir förutsättningarna för återvinning mycket större. För att vi ska kunna göra det på ett enkelt sätt behöver avfallssystemen vara utformade så att de underlättar för människor att sortera rätt. Det ligger också ett ansvar hos var och en av oss att vara med och bidra och sortera det vi kan.

Styrtal:

- Andel matavfall som behandlas biologiskt, %⁶
Målvärde: 75 % till år 2023 som bibehålls eller ökar under kommande år
- Andel kommunalt avfall⁷ till materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, %⁸
Målvärde: 55 % till år 2025, 60 % till år 2030

⁴ Baserat på svar på fråga i återkommande medborgarundersökning. I återbruk ingår t ex second-hand eller liknande samt inlämning på återvinningscentral.

⁵ Baserat på svar på fråga i återkommande medborgarundersökning.

⁶ Andelen utsorterat matavfall till biologisk återvinning så att växtnäring och biogas tas tillvara av den totala mängden uppkommet matavfall från hushåll, storkök, butiker och restauranger och som samlas in separat eller som en del av restavfallet från hushåll och verksamheter eller som hemkomposteras. Nationellt mål. Mäts genom plockanalyser av restavfall och analys av uppgifter om uppkomna avfallsmängder.

⁷ Inklusive förberedelse för återanvändning. Med kommunalt avfall menas det som anges i 15 kap. 3 § miljöbalken.

⁸ Avfall Web: Andelen avfall insamlat till materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, av det mat- och restavfall som samlas in från hushåll och verksamheter inom kommunalt avfallsansvar, avfall som tas emot vid

- Andel avfall i fraktionerna energiåtervinning och deponirest av avfallet från ÅVC, %
Målvärde: 15 % till år 2026
- Andel avfall på Vaddika avfallsanläggning till energiåtervinning eller deponering, %
Målvärde: Nedåtgående trend
- Andel rätt sorterat avfall i kärl för restavfall, %⁹
Målvärde: Uppåtgående trend
- Andel av kunder som är nöjda med kommunen som leverantör av avfallstjänster¹⁰, %
Målvärde: 80 % till år 2025

Utgångsvärden:

Andel kommunalt avfall till materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, % (2020): 26,4

Andel avfall i fraktionerna energiåtervinning och deponirest av avfallet från ÅVC, %: tas fram för 2022 eftersom vägning inte skett för samtliga ÅVC:er för hela år 2021

Andel avfall på Vaddika avfallsanläggning till energiåtervinning eller deponering, % (2021): 40

Utgångsvärden för övriga styrtal tas fram baserat på resultat från kommande plockanalyser och medborgarundersökningar.

2.6 Mål 3: Minimera miljöpåverkan

När vi förebygger och sorterar vårt avfall så minskar vår miljöpåverkan men själva hanteringen i form av insamling, återvinning och behandling av avfallet behöver också vara så smart och resurseffektiv som möjligt. Särskilt viktigt är att farligt avfall tas omhand på ett miljöriktigt sätt där det fasas ut ur kretsloppet och att utsläpp till luft, mark och vatten från anläggningar för hantering av avfall minimeras.

Det avfall som hamnar utanför insamlingssystemen är ett stort problem och leder till nedskräpning. Nedskräpningen får negativ påverkan på såväl människor och djur som natur. För att förhindra nedskräpning behövs strategier och relevanta åtgärder för att se till att avfallet inte hamnar i naturen utan återvinns och tas om hand på rätt sätt.

Styrtal:

- Andel av medborgarna som anser att tömning och tillgänglighet av papperskorgar, sopkärl och latrin fungerar bra eller mycket bra i parker, gästhamnar och på allmänna platser i kommunen.
Målvärde: Uppåtgående trend
- Andel av medborgarna som anser att tömning och tillgänglighet av papperskorgar, sopkärl och latrin fungerar bra eller mycket bra på allmänna platser i skärgården där sådan service finns
Målvärde: Uppåtgående trend

återvinningscentraler samt avfall som omfattas av producentansvar. Mäts genom analys av uppgifter om uppkomna avfallsmängder

⁹ Allt avfall i kärlen utom förpackningar, returpapper och farligt avfall enligt sorteringsanvisningar.

Mäts genom plockanalyser av matavfall från villa- resp. lägenhetshushåll.

¹⁰ Baserat på svar på fråga i återkommande kundenkät till fast boende och fritidsboende.

- Mängd farligt avfall i hushållens restavfall¹¹
Målvärde: Inget farligt avfall i restavfallet år 2030
- Andel av kommunens insamling och landtransport av avfall som sker med fossilfria drivmedel, %¹²
Målvärde: 100 % till år 2030

Utgångsvärden:

Andel av kommunens insamling och transport av avfall som sker med fossilfria drivmedel, % (2020): 0 %

Utgångsvärden för övriga styrta tas fram baserat på resultat från kommande plockanalyser och medborgarundersökning.

3 Styrmedel

I följande kapitel beskrivs de styrmedel som kommer att användas för att uppnå målen och genomföra åtgärderna i avfallsplanen.

3.1 Kommunikation

Kommunikation och information är ett viktigt styrmedel. Avfallshanteringens utformning tillsammans med enskilda individers deltagande är viktiga faktorer för att uppnå goda resultat. Det innebär att en förståelse behövs hos människor om varför det är viktigt att sortera men lika viktigt är att veta rent praktiskt hur det ska gå till och vad som förväntas av enskilda individer.

Löpande information och kommunikation behöver ske genom olika kanaler. Ett varierat fokus behövs för att kontinuerligt fånga upp de som inte redan har kunskap eller vet hur avfallshantering i kommunen fungerar.

Kommunikation gällande avfallshantering och sortering i kommunen sker idag exempelvis genom AnnonsNytt, på hemsidan, genom sociala media och i tryckt material.

Flera åtgärder i avfallsplanen handlar direkt om kommunikation, exempelvis att informera allmänheten om fördelar och möjligheter med att förebygga avfall, att informera företag om avfallsförebyggande arbete och att utbilda skolelever i avfallshantering och resursbesparing. Det finns också flera åtgärder där kommunikation behöver användas tillsammans med andra styrmedel för att nå målet, exempelvis gällande att öka insamlingen av matavfall och att säkerställa att källsorteringsmöjligheter används i samtliga kommunala verksamheter.

3.2 Avfallsföreskrifter

I de kommunala avfallsföreskrifterna sätts ramarna för avfallshantering, där det framgår exempelvis vad som gäller för det praktiska utförandet, vilket ansvar olika parter har och hur sorteringen ska gå till. Tydliga bestämmelser i föreskrifterna

¹¹ Avser farligt avfall inkl batterier och elavfall. Mäts genom plockanalyser av restavfall.

¹² Avser insamling och transport av mat- och restavfall, avfall från återvinningscentraler och slam

underlättar det praktiska arbetet när situationer eller frågeställningar inom avfallshanteringen uppstår. Tydliga bestämmelser gör vidare att ett godtyckligt arbetssätt kan undvikas, vilket gör arbetet mer rättssäkert.

Avfallsföreskrifterna för Östhammars kommun har reviderats och nya föreskrifter gäller från 1 januari 2021. Exempel på åtgärder där föreskrifterna användas som styrmedel är att öka insamlingen av det matavfall som uppstår och att det i föreskrifterna ställs krav på källsortering.

3.3 Avfallstaxa

Den kommunala avfallstaxan finansierar avfallshanteringen och kan utformas på ett sätt så att den styr invånarna till att välja det bästa alternativet ur resurs- och miljöhänseende genom exempelvis differentierade avgifter. I Östhammars kommun vägleds abonnenterna till vad de förväntas göra exempelvis genom att matavfallsinsamlingen är obligatorisk för abonnenter på fastlandet och att ett tätare tömningsintervall (vilket gör att du kan slänga mer restavfall) innebär en proportionellt högre avgift.

En väl genomtänkt taxa i kombination med tydliga bestämmelser i föreskrifterna ger önskvärd styrning gällande exempelvis sortering. Exempel på åtgärder är att utveckla taxan för att premiera sorteringen och att använda avfallstaxan som styrmedel för att öka insamlingen av det matavfall som uppstår. Vanligtvis revideras taxan årligen.

3.4 Upphandling

Offentlig upphandling och inköp är ett strategiskt verktyg för att förebygga onödig användning av fysiska resurser, utveckla återanvändning och återvinning samt få bort ohållbara produkter och farliga ämnen ur kretsloppet.

Idag finns en rutin för de kommunala upphandlingar som planeras under året en bedömning görs av vilken miljöeffekt det får att ställa relevanta krav. Bedömningen utgår från tre huvudområden: kemikalier, påverkan på vattenmiljöer och biologisk mångfald samt energi/klimatpåverkan. De upphandlingar där effekten inom något av de tre huvudområdena bedöms kunna bli stor väljs ut och vid upphandling sker sedan kravställning inom valt område. Det finns redan idag exempel på upphandlingar där krav som ställts lett till minskad användning av fysiska resurser samtidigt som kemikalieanvändningen minskat men hushållning av resurser och krav som gynnar cirkulär ekonomi har potential att utvecklas.

Exempel på åtgärder där upphandling kommer användas som styrmedel är att genomföra upphandlingar med fokus på resurshushållning och att ställa krav på fossilfria bränslen i kommunala upphandlingar för insamling och transport av avfall.

3.5 Fysisk planering

Kommunen har i sitt arbete med fysisk planering möjlighet att skapa goda förutsättningar för avfallshanteringen. Det handlar exempelvis om att se till att tillräckligt med mark finns för anläggningar för avfallshantering, att möjliggöra för återvinningscentraler i bra lägen och att behovet av platser för återbruk tillgodoses. Det handlar också om att bevaka avfallsfrågorna i bygglov, förhandsbesked och

detaljplaner så att platser finns för avfallskärl och källsortering med god tillgänglighet för såväl boende som insamlingsfordon.

I plan- och byggprocesser bör avfallshandläggare involveras tidigt för att frågor rörande avfallsutrymmens placering, utformning och transportvägar ska utformas för att skapa fungerande och långsiktig avfallshantering. En beskrivning av hur behovet av platser för avfallshantering har tillgodosetts i kommunens översiktsplan och i kommunens övriga arbete med fysisk planering finns i kapitel 5.4.

Fysisk planering som styrmedel lyfts exempelvis i åtgärder som handlar om att säkerställa att avfallsenheten medverkar i plan- och bygglovsprocesser. Fysisk planering som styrmedel kan också bli aktuellt för och påverka möjligheterna för utveckling av återvinningscentraler och fastighetsnära insamling av fler fraktioner.

3.6 Tillsyn

Vid tillsynsbesök kan möjligheten att påverka utvecklingen av en hållbar avfallshantering, exempelvis genom ökad sortering, ske genom att ställa frågor om företags avfallslösningar och anmärka på bristfällig avfallshantering exempelvis avseende farligt avfall och risker för spridning av miljöfarliga ämnen. Dialog kan också ske avseende ett företags möjligheter att arbeta avfallsförebyggande.

Tillsyn kan användas som styrmedel i den mån det bedöms befogat och bör alltid användas om misstanke föreligger om att avfallshanteringen är bristfällig.

Tillsyn görs av kommunens återvinningscentraler och återvinningsstationer samt övriga icke-kommunala verksamheter som tar emot eller behandlar avfall.

Avfallshantering ingår i tillsynen av de flesta verksamheter som omfattas av tillsyn enligt miljöbalken. Nivån och frekvensen av tillsynen bestäms av bland annat verksamhetens art, en bedömning av verksamhetens miljöpåverkan och verksamhetsutövarens kunskap. Tillsynsmyndigheten kontrollerar vilket avfall som uppkommer, hantering och förvaring samt transportdokument och mottagningskvitton.

Avfallstillsyn bedrivs även på en del verksamheter som inte klassas som miljöfarliga, till exempel restauranger.

Exempel på åtgärder där tillsyn kommer att användas som styrmedel är att informera företag om avfallsförebyggande arbete och källsortering i samband med tillsynsbesök och att kontrollera att avfall från bygg- och anläggningsprojekt sorteras enligt gällande lagstiftning.

3.7 Kommunens egen verksamhet som gott exempel

Kommunens egen organisation med varierade verksamheter är en stor arbetsgivare i kommunen och verksamheten ger också service till många människor, inte minst barn och ungdomar. Genom detta kan det som görs inom kommunens egna verksamheter utgöra en inspirations- och kunskapskälla. Arbete med att förebygga att avfall uppstår och att källsortera avfallet för ökad återvinning ger en direkt positiv påverkan på miljön men kan också ge ringar på vattnet när människor tar med sig beteendet hem. Det är därför viktigt att kommunen som offentlig organisation föregår med gott exempel i alla delar av avfallskedjan.

Exempel på åtgärder där kommunens egen verksamhet dels kan bidra till en direkt positiv effekt på miljön men även kan bidra till inspiration och kunskap är att källsortera, minska matsvinnet, minimera användning av engångsprodukter och skapa förutsättningar för återbruk av kontorsmöbler och IT-utrustning.

Utställningshandling

4 Fortsatt planeringsprocess och uppföljning

Denna avfallsplan är ett verktyg för Östhammars kommun i arbetet med att förebygga avfall och att utveckla avfallshanteringen i kommunen i en hållbar riktning. För genomförande av planen är det viktigt att det finns både ekonomiska och personella resurser, kompetens och att information om planen ges till berörda samt att löpande uppföljning sker.

Planering av genomförande av åtgärderna i avfallsplanen och kontinuerligt erfarenhetsutbyte mellan förvaltningar och bolag gällande förebyggande av avfall och avfallshantering sker i ett bredare forum, som sätts ihop utifrån ansvariga funktioner enligt handlingsplanen. Varje kommunal verksamhet måste också planera och budgetera för genomförande av åtgärder inom sitt ansvarsområde och vid behov genomföra konsekvensanalyser. Sammankallande för det bredare forumet är kommunens avfallschef. Med ett sådant forum, som bör träffas två gånger per år i samband med tertialuppföljning, blir det lättare att göra rätt även för kommunens egna verksamheter.

Avfallsplaner ska enligt gällande lagstiftning ses över minst vart fjärde år och vid behov revideras. I Östhammars kommun ska uppföljning och utvärdering av avfallsplanens mål och åtgärder ske årligen och översyn av hela avfallsplanen behöver påbörjas senast år 2025. Kommunstyrelsen ansvarar för att initiera en årlig uppföljning av mål och åtgärder. Det innebär att samtliga ansvariga inom kommunen kontaktas och redovisar sina resultat till Avfallsenheten inom Sektor Samhälle, som sammanställer resultaten i en lägesrapport. Rapporten skickas till Kommunstyrelsen och ansvariga nämnder samt ansvariga för olika åtgärder enligt avfallsplanens handlingsplan. Uppföljningen görs inför nämndernas årliga budgetprocesser och kan därmed bidra till att mål och åtgärder genomförs och att avfallsplanen blir ett levande dokument. Grundläggande uppgifter som sammanställts, till exempelvis miljörapporter, kan även användas som underlag till uppföljningen av avfallsplanen. Uppföljningen underlättas också av att avfallsplanens åtgärder läggs in i verksamhetsuppföljningssystemet Stratsys. Styrtalet som kommer att användas vid uppföljningen presenteras tillsammans med målen. Avfallsenheten samordnar en arbetsgrupp som arbetar med uppföljningen.

Avfallsplanen kommer att finnas tillgänglig för företag och allmänheten på kommunens hemsida. Uppdaterade faktaunderlag, såsom uppgifter om avfallsmängder inom kommunalt ansvar för avfallshantering och producentansvar samt eventuella förändringar av avfallshanteringen i kommunen, kommer att sammanställas årligen i samband med uppföljning av mål och åtgärder.

5 Framtida avfallshantering och avfallsflöden

I följande kapitel presenteras utvecklingstendenser som är viktiga för avfallshanteringen, en prognos för omhändertagande av avfall, samt en bedömning av framtida behov av insamlingssystem och behandlingsskapacitet för avfall. Bedömningen baseras i huvudsak på avfallsplanens mål, styrtal och åtgärder. Prognosen fokuserar på avfall som omfattas av kommunalt ansvar samt i relevanta delar även avfall som omfattas av producentansvar.

5.1 Utvecklingstendenser

5.1.1 Befolkningsprognos

Trenden för befolkningsutvecklingen i kommunen är stigande. De senaste 5 åren¹³ har det skett en ökning med totalt ca 700 invånare. Befolkningsökningen förklaras framförallt av ett inflyttningsnetto. Sedan millennieskiftet har det varit ett födelseunderskott i kommunen. Befolkningsökningen i kommunen begränsas dock av begränsningar i VA-kapaciteten.

Planer på bostadsbyggande finns idag i centrala Alunda där detaljplan har antagits för Prästgårdshöjden och flera detaljplaner i området är på gång. Ytterligare planer på bostadsbyggande finns i Österbybruk.

I en befolkningsframskrivning som har gjorts av SCB uppskattas att antalet invånare i kommunen kommer att vara ca 23 900 personer år 2040 (jämfört med 22 250 år 2020).

5.1.2 Avfall som omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar

En generell trend i det svenska samhället har varit att avfallsmängderna har ökat. Glädjande nog ses 2019-2020 en minskning av avfallsmängderna per person med 1 kg (mängden avfall under kommunalt ansvar i Sverige var 466 kg under 2020). Materialåtervinning och biologisk behandling har ökat medan mängden restavfall har minskat med 5 %.

Flödena av förpackningar och returpapper från hushåll förändras. Framförallt ökar mängden plast- och pappersförpackningar till följd av ökad internetförsäljning, medan mängden returpapper minskar i takt med att hushållen i mindre utsträckning läser papperstidningar. Den minskade restavfallsmängden i samhället indikerar att mer förpackningar och returpapper av det som uppstår lämnas till återvinning. Nettoeffekten är att mängden förpackningar och returpapper per invånare ökat något.

Starka ekonomiska intressen på marknaden och fokus på konsumtion av varor och tillväxt i ekonomin kan leda till att den mångåriga trenden av ökade avfallsmängderna inte bryts utan den minskning som skett de senaste åren blir en parentes. Dock finns motkrafter gällande konsumtion av varor; via avfallsbranschen, genom andra samhällsaktörer och genom en generellt ökad medvetenhet hos allmänheten om vikten av ett hållbart leverne. Cirkulära affärsmodeller som underlättar för hushållen att konsumera hållbart kan bidra till att minska sambandet mellan konsumtion och avfallsproduktion. Det kan därför vara rimligt att anta att avfallsmängderna kan hållas

¹³ Statistik från SCB för åren 2017-2021.

relativt konstanta per invånare. Genomförande av avfallsplanens åtgärder om förebyggande och ökad återanvändning, både inom kommunens verksamhet och i samhället, är viktiga i detta sammanhang.

På senare år har mycket åstadkommit beträffande hur avfall behandlas i Sverige tack vare det fokus som har legat på att flytta avfallet uppåt i avfallstrappan. Denna utveckling kan antas fortsätta, bland annat genom att bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper väntas ge en bättre källsortering. På nationell nivå behandlades avfall under kommunalt ansvar i enlighet med följande fördelning under år 2020:

- materialåtervinning på ca 37 %
- biologisk behandling på cirka 16 %
- energiåtervinning på ca 46 %
- deponering på mindre än 1 % (exkl. aska från avfallsförbränning)

Genomförande av avfallsplanens åtgärder med förväntas bidra till minskade mängder till energiåtervinning och deponering till förmån för materialåtervinning.

5.1.3 Övrigt avfall från verksamheter

Näringslivet i Östhammar domineras av verksamheter inom branscherna industri och tillverkning och energiförsörjning, men även av många mindre företag inom byggbranschen, företagstjänster, hotell och restaurang och jordbruk, skogsbruk och fiske, se Bilaga 2.

Det kan konstateras att mängden industriavfall, bygg- och rivningsavfall etc. i hög grad är beroende av konjunkturen. Till följd av ökad sortering av såväl industriavfall som bygg- och rivningsavfall kan andelen utsorterat avfall från dessa kategorier förväntas öka. De avfallsflöden som i dagsläget omhändertas på annat sätt än genom kommunens hantering eller på kommunens anläggningar förutsätts även fortsättningsvis hanteras vid sidan av de kommunala systemen, då det för dessa flöden bedöms finnas ett etablerat omhändertagande.

Mängden farligt avfall från industrier och bygg- och anläggningsverksamhet samt angränsande verksamheter kan komma att öka. Skälen till detta är främst att trenden är att allt mer avfall definieras som farligt avfall och att byggnation kan kräva sanering av förorenade områden som genererar förorenade massor som måste behandlas. Ökningen av mängden farligt avfall från industri och annan verksamhet kan motverkas av företagens interna miljöarbete som bidrar till miljöanpassning av produktionen.

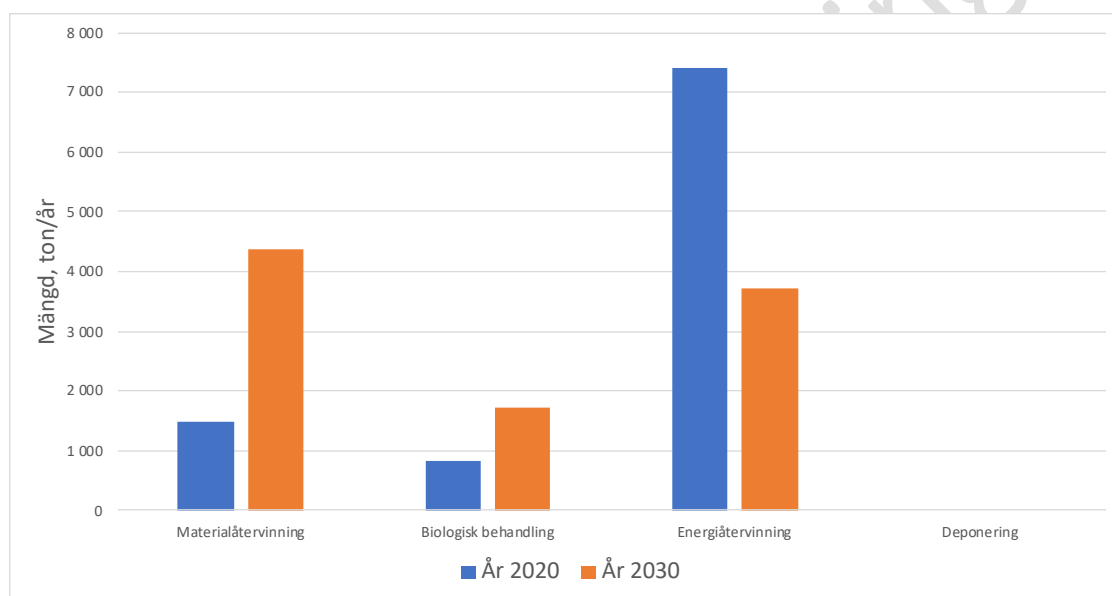
På senare år har cirkulär ekonomi och cirkulära affärsmodeller blivit allt viktigare för både myndigheter och privata företag, vilket kan bidra till att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och avfallsproduktion och leda till att mängden verksamhetsavfall minskar.

5.2 Prognos över avfallsmängder

Från och med 2022 har kommunerna ansvaret för insamling och materialåtervinning av returpapper. Ansvaret för förpackningar är under översyn och enligt förslaget i den utredning som regeringen genomfört ska kommunalt insamlingsansvar införas även

för förpackningar där insamlingen ska ske fastighetsnära. Under framtagandet av denna avfallsplan har ännu inte beslut fattats i frågan. Det förändrade ansvaret för returpapper och eventuellt även för förpackningar kan komma att påverka källsorteringen och återvinningen. Viljeinriktningen från regeringens sida är att servicen för hushållen ska öka.

De beräkningar och prognoser som presenteras i denna avfallsplan innefattar mat- och restavfall, förpackningar och returpapper, grovavfall, trädgårdsavfall och latrinavfall. Prognosen bygger på att åtgärder för ökad utsortering av matavfall, förpackningar, returpapper och grovavfall lyckas och att målvärden enligt de styrtal som anges uppnås. Prognosen bygger också på en nedåtgående trend gällande mängden grovavfall med en antagen minskning på 5 % till år 2030. Potentialen bedöms dock vara mycket större. Prognosen tar också hänsyn till befolkningsförändringar med ett antagande om att ca 23 000 personer bor i kommunen 2030 (jämfört med 22 251 år 2020).

Figur 1 Avfallsmängder idag och prognos över avfallsmängder 2030.

I Figur 1 blir det tydligt att åtgärder i avfallsplanen kan få stor effekt, att det avfall som uppstår i större omfattning kan nyttiggöras genom biologisk behandling och materialåtervinning och att andelen avfall som energiåtervinns minskar. Det avfallsförebyggande arbetet får effekt genom att motverka totalt ökade avfallsmängder men med befolkningsökningen som antagits i denna prognos kan denna trend vara svår att urskilja i figuren.

5.3 Behov av insamlingssystem och anläggningar

5.3.1 Avfall som omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar

Baserat på de trender och prognoser som beskrivits ovan kan konstateras ett minskat behov av kapacitet för behandling av brännbart avfall genom energiåtervinning och ett ökat behov av kapacitet för biologisk behandling av matavfall. Behandlingskapacitet finns i andra kommuner även för de tillkommande matavfallsmängderna.

Ökad utsortering av vissa avfallsslag för materialåtervinning kan medföra behov av ökad kapacitet för mottagning, omlastning och mellanlagring av dessa avfallsslag. Ett annat behov som bedöms öka är kapacitet för att vidareförädla utsorterade fraktioner till materialåtervinning. Omlastning och mellanlagring av utsorterade fraktioner antas för de flesta materialslag ske inom Östhammars kommun medan återvinningen i många fall antas ske i anläggningar utanför kommunen.

Behov av infrastruktur¹⁴ för återanvändning och recirkulering av produkter påverkar inte per automatik infrastrukturen för avfallshantering. Däremot är det en förutsättning för att kunna begränsa avfallsmängderna.

Det finns också i kommunen ett akut behov av att hitta en lösning för behandling av slam, både slam från enskilda avloppsanläggningar och slam från reningsverken.¹⁵

5.3.2 Övrigt avfall från verksamheter

För verksamhetsavfall som inte omfattas av kommunalt ansvar för avfallshantering, finns begränsat med information om mängder som uppkommer inom kommunen. Även information om kapaciteten i befintliga anläggningar för behandling av verksamhetsavfall är begränsad. Det finns inga uppgifter om att mängden verksamhetsavfall skulle ändras drastiskt under planperioden och därmed förändra behovet av behandlingsanläggningar.

5.4 Koppling till fysisk planering

I Östhammars kommuns översiktsplan planeras grunddragen för mark- och vattenanvändningen, i huvudsak utifrån allmänna intressen. Under arbetet med framtagande av denna avfallsplan pågår framtagande av en ny översiktsplan. I förslaget till översiktsplan beskrivs en hållbar samhällsutveckling där den fysiska planeringen ska stödja återanvändning och avfallshantering.

Den nya översiktsplan som är under utarbetande skapar goda förutsättningar för att tillgodose behov av plats för återanvändning och behov av plats för avfallshantering. I översiktsplanen berörs bland annat behovet av fysisk plats för väl fungerande avfallshantering exempelvis genom att möjligheter till källsortering ska tillgodoses vid nybyggnation, värna väl fungerande återvinningscentraler för insamling av grovavfall och farligt avfall och genom att peka ut Vaddika avfallsanläggning som en viktig plats för att möjliggöra en effektiv infrastruktur för avfallshantering. I översiktsplanen framgår vidare att ett prioriterat område att arbeta med är att återföra slam, som inte innehåller skadliga ämnen, till produktiv mark.

I översiktsplanen framgår också vikten av miljövänligt batliv, där servicefunktioner behöver finnas för exempelvis avfallshantering.

I arbete med detaljplaner finns idag ett gott samarbete mellan planhandläggare och avfallsenheten, som ges möjlighet att lämna synpunkter. I planbeskrivningen för detaljplaner beskrivs hantering av avfall. I bygglovsskedet sker dock idag ingen

¹⁴ Infrastruktur för återanvändning kan avse exempelvis plats för mottagning av begagnade produkter, verkstäder för rengöring och reparation, plats för förvaring och plats för försäljning av återanvändbara produkter. Infrastrukturen innefattar även transporter som kan behövas.

¹⁵ Åtgärder för slam ingår också i kommunens VA-handlingsplan antagen 14 december 2021 i Kommunfullmäktige.

avstämning med avfallsheten och ett utvecklat samarbete mellan enheterna kan säkerställa en väl fungerande avfallshantering i bebyggelsen.

5.5 Investeringar kopplade till nya insamlingssystem och anläggningar

Under kommande år bedöms vissa investeringar på Vaddika avfallsanläggning behöva göras för att utveckla och möta nya behov för hantering av avfall. Investeringar kan också behöva göras gällande nya insamlingssystem för insamling av förpackningar, beroende på vilka beslut som fattas på nationell nivå.

I avfallsplanens handlingsplan med åtgärder, bilaga 1, har resursbehovet för respektive åtgärd bedömts. En del av åtgärderna berör anläggningar för att hantera avfall eller insamlingssystem, där resursbehovet kan uppstå direkt till följd av en åtgärd eller indirekt utifrån resultatet av en utredning eller undersökning. Dessa åtgärder är:

- Utveckla eftersortering och behandlingsmetoder vid kommunens avfallsanläggning
- Utredda fastighetsnära insamlingssystem av förpackningar och returpapper. Genomföra åtgärder enligt utredning om insamlingssystem.
- Utredda utveckling av återvinningscentraler, inkl. lokalisering, utformning, sorteringsmöjligheter, öppettider, bemanning, "grönt kort"¹⁶, skyltning och komplementtjänster. Genomföra åtgärder enligt utredning om återvinningscentraler.
- Undersöka möjligheten att nyttja slam från avloppsreningsverk och slam från enskilda avlopp som en resurs

Investeringarna kommer kostnadsberäknas först då det är aktuellt att starta ett förändringsarbete eller projekt utifrån dessa åtgärder.

¹⁶ Tillträde till AVC utanför bemannade öppettider efter utbildning

6 Konsekvenser av avfallsplanen

6.1 Miljö

Avfallsplanens mål, styrtal och åtgärder bidrar till att uppfylla nationella miljö kvalitetsmål, EU:s miljö-, avfalls- och klimatmål, Havsmiljödirektivet samt FN:s globala hållbarhetsmål. De nationella miljö kvalitetsmål som berörs i störst utsträckning är ”God bebyggd miljö”, ”Giftfri miljö” och ”Begränsad klimatpåverkan” som alla bedöms påverkas i positiv riktning till följd av planens genomförande.

Flera åtgärder i avfallsplanens handlingsplan handlar om att förbättra förutsättningarna för att förebygga avfall, återanvända och öka materialåtervinningen av avfall. Andra åtgärder i handlingsplanen syftar till att förändra beteenden genom information och erfarenhetsutbyte. Det tar lång tid att förändra beteenden men om insatserna följs av förändrat beteende hos många invånare kan åtgärderna på längre sikt ge stor positiv påverkan genom bättre resurshushållning och minskade diffusa utsläpp av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

Åtgärderna syftar till positiv miljö påverkan men kan även medföra vissa negativa effekter. Exempelvis kan en förbättrad service där sortering sker i flera fraktioner leda till ökade transporter för insamling av avfall. Den negativa miljö påverkan kan motverkas genom att ställa krav på fossilfria bränslen i kommunala upphandlingar av insamling och transport av avfall.

Sammantaget bedöms genomförandet av avfallsplanen medföra positiv miljö påverkan. I Bilaga 5 presenteras en miljö konsekvensbeskrivning av avfallsplanens genomförande.

6.2 Ekonomi

Genomförandet av avfallsplanens åtgärder medför ökade kostnader, där den del som avser avfallshantering inom det kommunala avfallsansvaret finansieras av avfallstaxan.

Till de större kostnaderna som kan förväntas under de närmaste åren hör följande åtgärder:

- Utveckla möjligheterna och stödja initiativ gällande avfallsförebyggande och återbruk
- Höja kunskapsnivån om möjligheter att förebygga avfall genom utbildning i cirkulär ekonomi, delningsekonomi och avfallshantering för kommunanställda
- Säkerställa att källsorteringsmöjligheter finns, och används, i samtliga kommunala verksamheter
- Underlätta för besökare att lämna avfall, i syfte att minska nedskräpningen och förbättra sorteringen, genom information och god service som är strategiskt placerad och med möjlighet till källsortering
- Utveckla sorteringsmöjligheterna för farligt avfall genom t.ex. mobila lösningar

- Utveckla eftersortering och behandlingsmetoderna vid kommunens avfallsanläggning

Att utveckla sorteringsmöjligheterna gällande förpackningar och returpapper samt åtgärder på återvinningscentralerna kan också förväntas under närmaste åren och kan förväntas ge upphov till större kostnader, se beskrivningar i kapitel 0. Kostnaderna för det blir dock en realitet först efter genomförda utredningar.

Det finns också åtgärder som kan innebära mindre kostnadsökningar eller ett ekonomiskt nollsummespel eftersom åtgärden i sig också leder till besparingar. Exempel på detta är minimering av engångsprodukter, minska matsvinnet, öka insamlingen av det matavfall som uppstår, ökad återanvändning av möbler och annat materiel i kommunal verksamhet och informationsinsatser.

Genomförandet av åtgärderna förutsätter engagemang från flera olika delar av kommunens organisation. Avfallsenheten är en nyckelaktör i arbetet med utveckling av den kommunala avfallsansvaret men många viktiga åtgärder avseende exempelvis förebyggande av avfall bygger till stor del på engagemang från andra kommunala verksamheter och enheter. Åtgärderna kan medföra kostnader till följd av behov av ökade personella resurser eller andra driftkostnader men det kan även bli aktuellt med investeringar.

6.2.1 Personella resurser

För att klara nuvarande och kommande krav gällande avfallshanteringen samt för att kunna genomföra de åtgärder som presenteras i denna plan behövs en förstärkning av de personella resurserna inom avfallsenheten. Flertalet åtgärder som avfallsenheten ansvarar för bedöms var för sig kunna rymmas inom befintliga tjänster men sammantaget innebär det ändå ett behov av utökade personella resurser.

Behov av utökade personella resurser kan också bli aktuellt för andra delar i kommunens organisation för att genomföra åtgärder som berör exempelvis arbete med förebyggande av avfall och källsortering i kommunala verksamheter samt hållbar och cirkulär upphandling.

6.2.2 Avfallstaxa

Genomförandet av åtgärderna i avfallsplanens handlingsplan kan komma att innebära behov av höjning av kommunens avfallstaxa, bl.a. till följd av den personalförstärkning som kommer att krävas för genomförandet. Flera åtgärder handlar dessutom om att göra utredningar som kan leda till förändringar av avfallshanteringen, inklusive ökade kostnader till följd av investeringar och ändrad drift.

En del av avfallsplanens åtgärder med avfallsförebyggande och/eller kvalitetshöjande karaktär kan påverka taxan positivt. Till exempel kan en framgångsrik satsning på återanvändning ge kostnadsbesparingar, då avfall till förbränning och deponering minskar. På samma sätt kan ökad sortering leda till minskade kostnader för behandling.

Åtgärder som inte genomförs inom ramen för det kommunala ansvaret för avfallshantering, utan inom andra verksamheter, ger upphov till kostnader som inte påverkar avfallstaxan.

6.2.3 Ekonomiska konsekvenser på längre sikt

Utover ovanstående kända åtgärder som kräver ekonomiska insatser kan ytterligare drift- eller investeringskostnader tillkomma till följd av genomförande av förändringar baserat på olika strategier och utredningar, exempelvis strategi för minskad nedskräpning och utredningar om utveckling av olika delar av insamlingssystemet.

Genomförande av vissa åtgärder kan även leda till lägre kostnader däribland åtgärder för minskat matsvinn inom kommunala verksamheter. Andra exempel är åtgärder som kan resultera i förbättrad utsortering av avfall till materialåtervinning, vilket innebär större mängder material av god kvalitet. Dessa material har ofta ett ekonomiskt värde.

Åtgärder som på kort sikt innebär ökade kostnader kan, i ett hållbarhetsperspektiv, på längre sikt innebära besparingar. Det gäller att hushålla med jordens ändliga resurser genom att så långt det är möjligt förebygga avfall, återvinna material i kretsloppet och minska beroendet av fossila bränslen. Att ta kostnader för minskad föroreningsbelastning i miljön och inte bygga upp en allt större miljöskuld, är en investering för framtiden. De långsiktiga ekonomiska konsekvenserna efter att olika åtgärder har genomförts beskrivs inte närmare i denna avfallsplan.

6.3 Service

En acceptabel servicenivå är en av förutsättningarna för en fungerande källsortering. För att avfallsplanens mål om ökad återvinning ska kunna nås krävs därför en förbättrad service. I avfallsplanens handlingsplan finns åtgärder med koppling till servicenivån för avfallslämnare. Till de viktigaste av dessa åtgärder hör att utreda fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper, utreda utveckling av återvinningscentralerna inklusive öppettider och ”grönt kort” och undersöka möjligheten att utveckla insamlingstjänster för textil och farligt avfall.

I utformningen av servicen är det viktigt att inkludera de sociala aspekterna i avfallsplaneringen och skapa de förutsättningar som olika grupper av människor behöver för en hållbar och tillgänglig avfallshantering. Insatserna måste bygga på en social konsekvensanalys där kommuninvånares olika behov och förutsättningar identifieras på ett sätt som möjliggör en målgruppsanpassning av åtgärderna. En viktig analys är exempelvis hur olika människor rör sig, vilka som har tillgång till insamlingsplatser och under vilka förutsättningar och så vidare. På samma sätt har de kommunikationsåtgärder som genomförs större möjlighet att få genomslag när de utgår från kunskaper om olika gruppers förutsättningar och behov. På detta sätt kan avfallsplanens åtgärder bidra till att skapa förutsättningar för en socialt hållbar avfallshantering och i förlängningen ett socialt hållbart samhälle.

6.4 Barnperspektiv

Sedan den 1 januari 2020 är Förenta nationernas konvention om barns rättigheter (2018:1197) svensk lag. Detta innebär att barns rättigheter ska beaktas vid beslutsprocesser och ärenden som rör barn. En avfallsplan påverkar barns uppväxt i viss grad och därför beskrivs nedan hur barn kan komma att påverkas av avfallsplanens genomförande. Syftet med avfallsplanen är att minska avfallsmängderna, öka återanvändningen och materialåtervinningen samt minska avfallets miljö- och klimatpåverkan. Avfallsplanens genomförande bedöms därför i sin

helhet vara positiv för barnens bästa då barn är en del av både dagens och framtidens samhälle.

Genom bland annat information till medborgare om hur avfall ska tas om hand, och om avfalls koppling till klimat och miljö, kan medborgare göra medvetna, hållbara val i vardagen. Om vuxna tar ansvar för denna typ av frågor, sänds positiva signaler till barn och unga. Det kan till exempel bidra till att barn känner mer framtidstro och mindre framtidsoro. Barn kan också få större kunskap genom att lära sig av hur deras föräldrar gör. Kunskaper om resurser och kretslopp – grunderna i den cirkulära ekonomin – behöver barnen också få med sig genom skolan. Ett exempel på åtgärd med direkt koppling till barn och unga är att utbilda elever i avfallshantering och resursbesparing.

Barn vistas generellt mycket i sin närmiljö, till exempel i bostaden, på lekplatser och andra fritidsmiljöer samt i förskolor, skolor och på skolgårdar. Nedskräpning ökar risken för att barn gör sig illa på skräp, exempelvis genom skärsår och kvävningsrisk. Nedskräpning bidrar också till otrygga miljöer genom att nedskräpning ökar risken för klotter och skadegörelse. I avfallsplanens handlingsplan finns åtgärder för minskad nedskräpning genom att en handlingsplan för att förebygga och minska nedskräpning ska tas fram och att underlätta för besökare att lämna avfall i den offentliga miljön.

Avfallsinsamlingen kan utgöra en fara för barn, både i samband med tömningen av behållare och vid de tunga transporter som följer. Det är viktigt att ha god trafiksäkerhet kring avfallsbehållare och i närheten där barn vistas. Att belysa risker kopplade till avfallshantering i ett tidigt skede av bygg- och planeringsprocesser är viktigt så att insamlingen av avfall kan ske på ett så säkert och effektivt sätt som möjligt vid nya anläggningar. I avfallsplanens handlingsplan finns åtgärder för att skapa en god infrastruktur vid tömning genom att säkerställa att avfallsenheten medverkar i plan- och bygglovsprocesser.

Barn och unga är också känsligare för påverkan från farliga ämnen som finns i exempelvis kemiska produkter och varor. Hantering av farligt avfall är en viktig del i arbetet för att skapa en giftfri uppväxt för barn och unga. En åtgärd i handlingsplanen handlar om att förbättra sorteringsmöjligheterna för farligt avfall genom exempelvis mobila insamlingslösningar.

Yttrande gällande samrådsförslag havsbaserad vindbrukspark Olof Skötkonung

Deep Wind Offshore bjuder in Östhammars kommun till avgränsningssamråd för den kommande miljökonsekvensbeskrivningen enligt 6 kap. Miljöbalken. Den planerade verksamheten antas kunna medföra stor miljöpåverkan vilket är varför företaget kallar till ett avgränsningssamråd. Samrådet är till för att inhämta synpunkter, kunskaper och informera om förslaget och därigenom skapa ett bra underlag till den kommande miljökonsekvensbeskrivningen som blir en viktig del i fortsatt ansökningsprocess.

Samrådet behandlar uppförande av havsbaserade vindbruk, internkabelnät, offshore sub stations samt eventuell anläggning och infrastruktur och distribution av lagrad energi samt tillhörande verksamhet.

Östhammar önskar att det behövs omfattande utredningar för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna beskriva de möjliga miljöstörningar som kan uppkomma av vindbruksparken. Önskade utredningar beskrivs nedan.

Synbarhet och Landskapsbild

Östhammars kommun har en känslig landskapsbild som det bör värnas om. Gräsö skärgård ska särskilt värnas gällande påverkan på landskapsbilden. Östhammars kommun har i Strategi för vindbruk, antagen av kommunfullmäktige 2012 sagt nej till havsbaserade vindbruksparker inom kommunen.

Örskär och Gräsö skärgård i stort är ett populärt turistområde som ligger under riksintresse för naturvård och riksintresse för högexploaterad kust. Södra delen av skärgården ligger under riksintresse friluftsliv. Skärgården är även landskapsbildskyddad och naturreservatet Gräsö östra skärgård täcker en stor del av den östra skärgården. En vindkraftsanläggning ändrar det visuella intrycket avsevärt och kommer ha stor påverkan trots att det inte ligger inom gränsen för landskapsbildskyddet eller andra skyddade områden. Rent visuellt handlar det inte bara om höjden, det kan också handla också om rörelser som inte låter ögonen vila. Vidare är ljusföroreningar ett allt större miljöproblem som måste undersökas ytterligare i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Alternativ för att minska eventuell påverkan kan vara att undersöka möjligheterna till att sänka höjden eller undersöka alternativa placeringar och formationer för vindbruken.

Deep Wind Offshore skriver att det i det fortsatta arbetet bland annat kommer tas fram en synbarhetsanalys men beskriver inte närmre hur denna bör genomföras. Vidare utredningar är även framtagande av fotomontage och hinderljusanimering men inte heller hur dessa ska genomföras.

Östhammars kommun vill ha tydliga visualiseringar genom animering av hinderbelysning och fotomontage från Örskär då punkten ligger 26 km från den tänkta parken.

Påverkan på ekosystemet

Fågelliv

Tittar man på fågellivet och flyttstråk är riskerna stora. En mängd arktiska och subarktiska fåglar har sina flyttningsruttor över Östersjön, ända bort från centrala Sibirien. Fåglar flyttar lika gärna på natten som på dagen. Många arter orienterar sig med hjälp av magnetkompass men även visuellt och dras till ljus med ibland fatala konsekvenser. Av ljusstörningar som t ex fyrar, broar, vägar, bebyggelse är vindkraften den för fåglar absolut värsta då rotorbladen innehåller snabba men ej inlärda rörelser för fåglarna, som därtill syns dåligt i mörker. Med periodvisa avstängningar av vindkraftverken, t ex aug-okt och apr-maj undviker man åtskillig massdöd bland flyttfåglar. Det har iakttagits på land. Ute på havet är det förstås omöjligt att få tillförlitlig statistik. De som dödas försvinner i havet.

I samrådsmaterialet beskrivs att Natura 2000-området norr om ansökningsområdet har nationell betydelse för rastande/övervintrande sjöfåglar och rastande flyttfåglar på våren. Det är också utpekad som viktig födosökningsmiljö.

Östhammars kommun vill påpeka att det behöver göras ytterligare inventeringar kopplat till fågellivet, gällande födosök och flyttstråk för att komplettera befintlig information för att ha aktuell och relevant material till miljökonsekvensbeskrivningen.

Fisk

I samrådsmaterialet beskrivs risker för påverkan på fiskens beteende och möjlig påverkan på mortalitet på grund av bl.a. grumling av sediment och eventuella miljögifter.

Undervattensbuller är en annan påverkansfaktor. En av de större påverkansfaktorerna är dock påverkan på havsbotten.

Det anges i materialet att konsekvenser ska utredas och bedömas i MKB:n, men det framgår inte om man kan anser att det finns tillräcklig kunskap om alla fiskarters nyttjande av området. Östhammars kommun anser att denna frågeställning bör tas med in i arbetet med en MKB. När det gäller reveffekten på fiskar bör det också beskrivas närmare vilka fiskarter som bedöms påverkas.

Yrkesfiske

Projektområdet ligger i direkt anslutning till riksintresse för yrkesfiske (Finngrundens bankar, fiskhabitat och rekryteringsområde för fisk) samt sträcker sin in i ett riksintresse för yrkesfisket som är fångstområde (Finngrundet O).

I kontext av att fisk är ett mycket viktigt livsmedel och en ekosystemtjänst som kräver en hållbar förvaltning, vill Östhammars kommun betona vikten av en grundlig utredning och beskrivning gällande påverkan på riksintressena för yrkesfiske.

Natura 2000

I direkt anslutning till projektområdet finns Natura 2000-område Finngrundet-Östra banken, en av ett fåtal utsjöbankar i Södra Bottenhavet med stort värde som lekplats för fisk och födosöksområde för fåglar och gråsäl. Östhammars kommun instämmer i samrådsbeskrivningen att det noga behöver utredas hur en etablering av en stor vindkraftpark intill området kan påverka de arter som använder/lockas till området och närområdet gällande alla de delar som beskrivs i materialet – ljud/buller, grumling, födosök, kollisionsrisk etc. Detta gäller samtliga skeden i projektet - anläggande, driftfas samt demontering.

Östhammars kommun vill påpeka att utredningen även bör innefatta beskrivning av möjligheter till, metoder för och eventuella effekter av återställning efter demontering, då parken beräknas ha en livslängd på 30 år.

Störningar av ljud och ljus

För samtliga djurarter behöver det beskrivas hur undervattensljud och -vibrationer kan påverka dem, även under driftfasen. Det planeras mistsignaler, fasadbelysningar och högintensiva, blinkande varningsljus.

Östhammars kommun anser att påverkan från ljus och ljud på både vattenlevande arter och flygande arter behöver beskrivas, samt olika sätt att mildra påverkan.

Ledningar och övriga anläggningar

Östhammars kommun anser att kabeldragningarnas och de övriga anläggningarnas påverkan behöver beskrivas redan vid ansökan om tillstånd för vindkraftparken då de kan vara avgörande för lämpligheten att anlägga parken. Deras möjliga förläggning kan också vara avgörande för utformningen av parken och placeringen av vindkraftverken. Beskrivningen av kumulativa effekter bör beröra även ledningar.

Det nämns att en hamn behövs vid anläggningsfasen, samt att en drift- och servicebas behöver etableras. Det bör beskrivas om en ny hamn avses anläggas eller om lager- och monteringsytor bedöms rymmas i någon befintlig hamn. Möjligheten att anlägga ny hamn inom strandskyddat område kan också ha betydelse för val av placering och utformning av parken.

Framtida avveckling av vindbruksparken

Kommunen vill se en tydlighet kring hur vindbruksparkens avvecklingsfas kommer säkras, både ekonomiskt och miljömässigt. Enligt samrådsunderlaget ska platsen återställas när livslängden på kraftverken är slut, efter 30-35 år.

Det bör beskrivas hur det ska säkerställas att det finns ekonomiska medel att göra detta samt hur ansvarsfördelningen ser ut vid en eventuell konkurs.

I ärendets handläggning har följande tjänstemän deltagit:

Alice Möller, översiktsplanerare

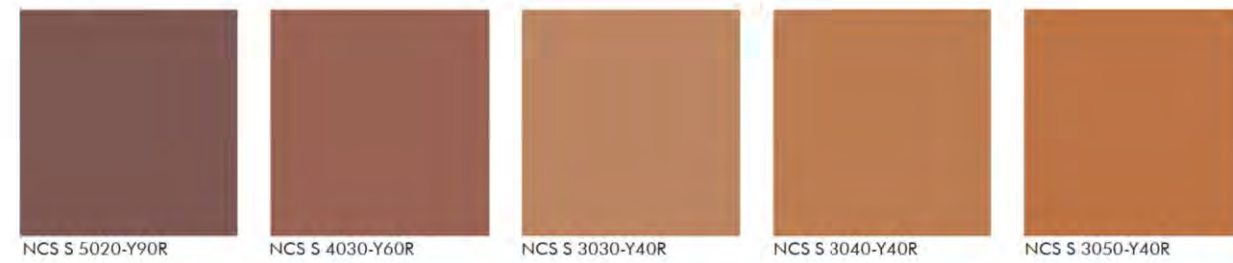
Camilla Andersson, miljösakkunnig

Eric Renman, miljö- och hälsoskyddsinspektör

Fortsatt tidsplan för ÖP 2022 – Revidering 2022-05-16

- Arbetsmöte kring inkomna yttranden från samråd – KS 28 juni
- Beslut om granskning - KS 30 augusti
- Granskningstid: 15 september – 15 november
- Beslut om antagande – KF Februari 2023

KULÖRER

Observera att bilden endast ger en fingervisning om kulörerna, för att få en korrekt bild av kulörerna behöver de ses i form fysiska NCS-prov som hålls vertikalt i dagsljus.